

סדר מצוה יומית מצות המלך

הנקרא סמ"ה - והוא סדר מצות היום
מיוסד ללמוד מצוה אחת בכל יום
מתקנה חד מבעלי התוספות
רבינו יצחק מקורביל בעל הסמ"ק ז"ל

סדר הלימוד לחודש
ניסן תשפ"ה

מאת כ"ק מרן אדמו"ר
הגה"ק בעל משנה הלכות
מאונגוואר זצוקללה"ה

תפלה קצרה לפני לימוד המצוות

מאת כ"ק מרן ארמו"ר הגה"ק זצוקלה"ה

רבוּן העוֹלָמִים מִלְךְ עֲלִיּוֹן אֲדוֹן הַכֹּל אֵב
תְּרַחֲמֵם וְהַסְלִיחוֹת מוֹדִים אֲנַחְנוּ לְךָ ה'
אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ בְּקִדָּה וְהַשְׁתַּחֲוִיָּה עַל
אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ בָנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְהַבְדַּלְתָּנוּ מִן
הַתּוֹעִים וְקִרְבָּתְנוּ לְעַבְדֻתְךָ וְנָתַתָּ לָנוּ תוֹרַת
אֱמֶת חֲקִים וּמִשְׁפָּטִים יְשָׁרִים וְחַיֵּי עוֹלָם נִמְעָת
בְּתוֹכָנוּ וְשִׂמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקְדוֹשׁ עָלֵינוּ קְרָאתָ:

אָנָּה מִלְךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים פָּתַח לָבֵנוּ בְּתוֹרַתְךָ
וְאַחֲרֵי מִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוּף נַפְשֵׁנוּ וּמִבְּיַנְתְּךָ
תְּבַיְנֵנוּ לְהִבִּין וְלַהֲשִׁיבֵל לְשִׁמְעֵי לְלִמּוּד וּלְלִמּוּד
לְשִׁמּוּר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקִיּוֹם אֶת כָּל דְּבָרֵי תִלְמוּד
תוֹרַתְךָ וּמִצְוֹתֶיךָ בְּאַהֲבָה לְכוּן לְאַמְתָּה וְלְהִבִּין
עִמְקֵי סוּדוֹתֶיךָ, וְתִצְלָנוּ מִכָּל שְׁגִיאוֹהָ וְטָעוֹת,
וְתִשִּׁים בְּלָבֵנוּ אֶהְבְּתְךָ וְיִרְאַתְךָ כֹּל יְמֵי חַיֵּינוּ וְכוּף
אֶת יַצְרָנוּ לְהַשְׁתַּעֲבֵד לְךָ וְתַתְּנֵנוּ לְחֵן לְחֶסֶד
וְלִרְחֻמִּים בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָּל רוֹאֵנוּ, וְשִׁירָאוּ
מִעֲלוֹתֵינוּ וְלֹא חֶסְרוֹנוֹתֵינוּ, וְכֵן אֲנַחְנוּ מֵהֵם,
וְתִגְבִּיּה קִרְנֵנוּ לְמַעַלָּה, וְתִצְלָנוּ מִכָּפַי כָּל אוֹיֵב,
וְכָל הַחוֹשְׁבִים עָלֵינוּ רָעָה מֵהֲרָה הַפֵּר עֲצָתָם
וְקַלְקַל מַחֲשַׁבְתָּם וְעֲשֵׂה עִמָּנוּ לְטוֹבָה אוֹת:

וְהַרְנֵי כוֹלֵל עֲצָמוּ בְשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל בְּלִמּוּד
הַמִּצְוֹת וְהַלְכוּתֵיהֶם שְׁאֵנִי לִוְיָד הַיּוֹם
וּבְכָל יוֹם, וְלֵאמֹר כָּל נַפֵּשׁ מִיִּשְׂרָאֵל הַקְדוֹשִׁים
וְלֵאמֹר בְּהֵם בְּכָלֵל וּפְרָט, וַיְהִי לִלְמוּד זֶה עוֹלָה
לְפָנֶיךָ אֱבִינוּ מִלִּפְנֵי כָּאֵלֹהֵי קִימְתֵי כָּל מִצְוֹת הַמִּלְךְ
חֲקִיו וּמִשְׁפָּטָיו וְגוֹרוֹתָיו וְנִשְׁלָמָה פְרִים שְׁפִתֵינוּ,
וְזִכּוֹת מוֹשֶׁה רַבֵּינוּ ע"ה עֲבַד נֶאֱמָן אֲשֶׁר עַל יְדוֹ
נָתַתָּ אֵלֶּה הַמִּצְוֹת יַעֲמֵד לָנוּ וְלְכָל יִשְׂרָאֵל וְנִהְיֶה
אֲנַחְנוּ וְצִאֲצָאֵינוּ וְצִאֲצָאֵי אֲבֹתֵינוּ וְצִאֲצָאֵי עַמְּךָ
בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּלָנוּ יוֹדְעֵי שְׂמִיךְ וְלוֹמְדֵי תוֹרַתְךָ
לְשִׁמּוּהָ, וְתִמְהַר וְתַחַיֵּשׁ לְגִאֲלָנוּ עַל יְדֵי מוֹשִׁיחַ
צְדִקְנוּ וְתִבְנֶה בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ וְשֵׁם נַעֲבֹדְךָ בְּרָאָה
כִּימֵי עוֹלָם וּבְשָׁנִים קִדְמִנִיּוֹת:

(אהרן הללמוד יאמר גם ברוך אלהינו שבראנו לבדודו וכו').

בהוצאת מכון
"משנת הלכות גדולות"
להוצאת ספרי

כ"ק מרן ארמו"ר הגה"ק זצוקלה"ה
בנשיאות כ"ק טרנן הארמוריים שליט"א

©
כל הזכויות שמורות
קרית אונוואר, רמת
23451 ת.ד.
רושלים - 9123401
02-5869097

1578 53rd Street
Brooklyn, N.Y. 11219
U.S.A.
(718) 851-0806

הוצאה לאור:

02-5869097

דבר המערכת

ברוב חסדים ובשבח ובהודי' להשי"ת שזכינו ויצא לאור מהדורה חדשה ומאירת עינים לספר המצוות מהגה"ק רבינו בעל משנה הלכות מאונגוואר וצוקללה"ה, ה"ה ספר מצות המלך עם פירוש משנה הלכות.

והנה זכו אלפי מאחב"י ללמוד וללמד ולסיים (כמה פעמים) את תרי"ג מצוות ע"פ הסדר בספר מצות המלך, והעידו על עצמם לומדים רבים שכאשר השקיעו כמה דקות ביום ללמוד את ה'מצוה היומית', אותו היום היה נשגב מאד הן מבחינה רוחנית והן מבחינה גשמית.

ב"ה כבר יצא לאור קונטרס חודשי הזו מהמהדורה החדשה במשך כל מחזור ל"ח ללימוד המצוות, למען זיכוי הרבים להגדיל תורה ולהאדירה, כפי שהותקן והוסכם ע"י גדולי הרבנים והאדמורי"ם מדור הקודם - בוני ורועי כלל ישראל אחרי החורבן, כמובא בהסכמת הספר.

ובס"ד עכשיו לרגל התחלת מחזור ל"ט ללימוד המצוות יש להשיג את הספר כולו 'מצות המלך' מהדורה חדשה בחניות הספרים או ע"י המכון.

בברכת התורה

מכון משנה הלכות

חודש ניסן נתנדב ע"י

הר"ר ברוך יהודה לייטמאן הי"ו

לעילוי נשמת אביו

הר"ר ישעי' ב"ר אליהו ז"ל

נלב"ע אסרו חג פסח תש"פ

לשמוע שיעור יומי בסדר המצוות

קול אונגוואר:

718-255-9118, 2, 1

מפעל מצוה יומית

(347) 692-8777

לאזט א מעטענדש אדער שיקט א טעקסט

MitzvaYomis@gmail.com

קריאת גדולי וצדיקי הדור זצוק"ל להצטרף ללימוד ה'מצוה היומית' התפרסם לקראת הופעת 'מצות המלך' - מהדורת תשכ"ג

רצוי עד כמה שאפשר שכל אחד מישראל ישתתף ללמוד את המצוה בציבור כפי שהודע בלוח "מצוה יומית" וגדולה מצוה דרבים. ובזכות לימוד וקיום המצוות נזכה לגאולה שלימה במהרה, בברכת כתיבה וחתימה טובה לכל ישראל.

יעקב יוסף טווערסקי
כ"ק אדמו"ר מסקווידא (זצוק"ל)

יעקב קמינצקי
ר"מ מתיבתא תורה ודעת (זצוק"ל)

יצחק הוטנר
ר"מ מתיבתא חיים בערלין (זצוק"ל)

לוי יצחק גרינוואלד
גאב"ד צעהלים (זצוק"ל)

משה פיינשטיין
ראש ישיבת תפארת ירושלים (זצוק"ל)

מרדכי שלמה פריעדמאן
כ"ק אדמו"ר מבויאן (זצוק"ל)

מרדכי שלום יוסף פריעדמאן
כ"ק אדמו"ר מסדיגורא (זצוק"ל)

שלמה הלברשטאם
כ"ק אדמו"ר מכאנוב (זצוק"ל)

שמואל בלאאמוה"ג מוהרש"ב
גאב"ד מאטרסדארף (זצוק"ל)

נודע כי כ"ק אדמו"ר מגור
ה'לב שמחה' זצוקל"ה
קבע שיעור לימוד יומי בספר 'מצות המלך'.

אברהם יפהן
ר"מ בית יוסף נאוואהרדק (זצוק"ל)

אברהם יהושע העשל
כ"ק אדמו"ר מוקאשיניץ (זצוק"ל)

אברהם קלמנוביץ
ראש ישיבת מיר (זצוק"ל)

אהרן קאטלר
ראש ישיבת בית מדרש גבוה לעקוואד (זצוק"ל)

אליעזר זוסיא פורטיגאל
כ"ק אדמו"ר מסקולען (זצוק"ל)

גדליה שאר
ר"מ במתיבתא תורה ודעת (זצוק"ל)

יוסף אליהו בר' אליעזר הענקין
מנהל עזרת תורה (זצוק"ל)

יוסף ברויער מפפד"מ
רב ור"מ דקהל עדת ישרון (זצוק"ל)

יוסף גרינוואלד
כ"ק אדמו"ר מפאפא (זצוק"ל)

מנחם מנדל שניאורסאהן
כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש (זצוק"ל)

מבוא הספר וקריאות הקודש במלואם נדפסו בסוף חלק ב'.

לוח מצוה יומית - חודש ניסן

יום שני:	ט"ז ניסן
מצוה קלז.	שלא לאכול מנחתו
יום שלישי:	י"ז ניסן
מצוה קלח.	מצות מעשה החטאת
יום רביעי:	י"ח ניסן
מצוה קלט.	דין חטאת הפנימית
יום חמישי:	י"ט ניסן
מצוה קמ.	מצות מעשה האשם
ערב שבת:	כ' ניסן
מצוה קמא.	מצות מעשה השלמים
שבת קודש:	כ"א ניסן
מצוה קמב.	לא תותירו ממנו
יום ראשון - שמיני:	כ"ב ניסן
מצוה קמג.	דין שריפת הנותר
יום שני:	כ"ג ניסן
מצוה קמד.	דיני פיגול
יום שלישי:	כ"ד ניסן
מצוה קמה.	דין קדשים שנטמאו
יום רביעי:	כ"ה ניסן
מצוה קמו.	שריפת קדשים טמאים
יום חמישי:	כ"ו ניסן
מצוה קמז.	שלא לאכול חלב
ערב שבת:	כ"ז ניסן
מצוה קמח.	שלא נאכל דם
שבת קודש:	כ"ח ניסן
מצוה קמט.	ראשיכם אל תפרעו
יום ראשון - תז"מ:	כ"ט ניסן
מצוה קנ.	קרוע בגדים במקדש
יום שני:	ל' ניסן
מצוה קנא.	מן המקדש לא יצא

יום ראשון - ויקרא:	א' ניסן
מצוה קכב.	מצות עדות
יום שני:	ב' ניסן
מצוה קכג.	קרבן עולה ויורד
יום שלישי:	ג' ניסן
מצוה קכד.	מליקת חטאת העוף
יום רביעי:	ד' ניסן
מצוה קכה.	לא ישים עלי' שמן
יום חמישי:	ה' ניסן
מצוה קכו.	לא יתן עלי' לבונה
ערב שבת:	ו' ניסן
מצוה קכז.	הוספת חומש במעשר
שבת קודש:	ז' ניסן
מצוה קכח.	קרבן אשם תלוי
יום ראשון - צו:	ח' ניסן
מצוה קכט.	קרבן אשם ודאי
יום שני:	ט' ניסן
מצוה קל.	מצות השבת הגזל
יום שלישי:	י' ניסן
מצוה קלא.	מצות תרומת הדשן
יום רביעי:	י"א ניסן
מצוה קלב.	אש תמיד על המזבח
יום חמישי:	י"ב ניסן
מצוה קלג.	שלא לכבות האש
ערב שבת:	י"ג ניסן
מצוה קלד.	אכילת שיירי מנחה
שבת קודש:	י"ד ניסן
מצוה קלה.	שלא לעשותה חמץ
יום ראשון - שבת שש"פ:	ט"ו ניסן
מצוה קלו.	קרבן מנחת כהן

כאפט אייך מיט כלל ישראל

אויף דעם נייעם מחזור פון סדר

מצוה יומית

די פרייטאג כ"ח חשון

לכבוד די נייע מחזור איז ארויסגעדרוקט געווארען
א נייע מהדורא מאירת עיניים פונעם ספר הק'
מהדרות בערקאוויטש, נדבת הרבני הנגיד
ר' אברהם פנחס בערקאוויטש שליט"א תשוח"ל

לרגל התחלת מחזור החדש

- נדבן חשוב שיחי' מנדב את ספר מצות המלך ב' כרכים מפוארים לכל הבתי מדרשים והיכלי הישיבות
- הייבט אן פאר לערנען א שיעור אין די מחזור און מיר וועלען אייך צושטעלען די ספרים און נאך בחינם
- צו באקומען די לוח פון די מחזור פארבינדט אייך מיט'ן מפעל
- מען קען הערן א טעגליכע שיעור אויפן טעלפון #21 9118-255-718
- מען קען באשטעלן די ספר ביים מפעל לרגל התחלת המחזור

(347) 692-8777

לאט איבער א נעמענדיג אדער שיקט א טעקסט

MitzvaYomis@gmail.com

צו באקומען די ספר הק' מצות המלך אין אלע ספרים געשעפטען

מצוה קכב

להעיד בבית דין (מצות עשה נ"ג)

צְנוּת הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַעֲדֵי בְּפָנַי בֵּית דִּין כָּל מִי שְׂיִדְעַ עֵדוּת לְחַבְרוּ
וּבִקְשׁ מִמֶּנּוּ לְהַעֲדֵי, שְׁנַאֲמַר (ויקרא ה, א) 'וְהוּא עֵד אִם רָאָה אִם יָדַע אִם
לֹא יָגִיד וְנִשְׂא עֹנוֹ'.

מְשַׁרְשֵׁי הַמִּצְוָה. כִּי עַל פִּי שְׁנַיִם עֵדִים יָקוּם דְּבָרָא, וּמִלְךְ בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד
אֲרִיזָא. וְאִם אֵין אָדָם יַעֲמִיד לְחַבְרוּ וְכוּכְשׁ עֵדוּתוֹ, הָרִי הוּא נִמְפָּל
לְעוֹשֵׁי עֲבֵרָה וְנִעֲשֶׂה חָבֵר לְאִישׁ מִשְׁחִית, וְיִפְסִיד הַמְּלוּהַ מְעוֹתָיו עַל יְדוּ
אוּ שְׂאָר דְּבָרָא, הַכֹּל לְפִי עֲגִינַת הָעֵדוּת. גַּם שֶׁהוּא מוֹרָה בְּזוֹהַ שְׂפָפֵר בְּהַשְׁנָחָתוֹ

משנה הלכות

ממונות אינו מחוייב לילך לפניהם, דעשה
דכבוד התורה דוחה עשה דעדות, ובדיני
נפשות ולאפרושי מאיסורא חייב, דאין חכמה
ואין תבונה נגד ה'. כהן גדול אינו חייב
להעיד אלא למלך'. מלכי ישראל לא מעידים
על אחרים ולא אחרים מעידים עליהם, מלכי
בית דוד מעידין עליהם^ט.

עדות פסולה. הכותב עדותו פסול, דמפיהם
ולא מפי כתבם', ולדעת ר"ת אם הוא
יכול לדבר כשר, דראוי לבילה הוא, ואילם
הכותב עדותו לדברי הכל פסול^א. רשע פסול
להעיד^ב. וכן אנשים בזויים פסולים מדבריהם,
כגון האוכל בשוק לפני הכל, וההולכים

קכב) דיני עדות. איש כשר להעיד ולא
האשה^ג, כי אם במקומות
ידועים מקבלין עדות אשה במקום שאין
אנשים מצויין, כגון בעזרת נשים וכיוצא
בזה^ד. אינו חייב להעיד אלא בפני בית דין,
ושיתבענו הבעל דין, או הבית דין^ה. עד אחד
מצוה להעיד בדיני ממונות וכיוצא בהן,
שמביאו לידי שבועה, או פוטרו משבועה,
ובמקום שאינו מועיל עדותו עבירה הוא לעד
אחד להעיד, כהאי דטוביה חטא וזיגוד
מינגד^ו.

אישים הפטורים מלהעיד. חכם גדול
והבית דין פחות ממנו, בדיני

קכב) א. ע"פ דברים יט, טו. **ב.** ע"פ משלי כט, ד. **ג.** רמב"ם הל' עדות פ"ט ה"ב. חו"מ סי' ל"ה ס"ד.
ד. רמ"א בחו"מ שם. ה. רמב"ם שם פ"א ה"א. חו"מ סי' כ"ח ס"א, ורמ"א שם. ו. הגהות מיימוניות שם פ"ה
ה"א אות א'. חו"מ סי' כ"ח ס"א. ז. רמב"ם הל' עדות פ"א ה"ב. חו"מ שם ס"ה. ח. רמב"ם שם ה"ג. ט. שם
פ"א ה"ט, ובהל' מלכים פ"ג ה"ג. י. רמב"ם הל' עדות פ"ג ה"ד. חו"מ שם סעי' י"א. יא. תוס' יבמות לא:
ד"ה דחזו כתבא. יב. רמב"ם שם פ"י ה"א. חו"מ סי' ל"ד ס"א.

יִתְבָּרֵךְ שְׁמוֹ, כִּי הוּא יִתְבָּרֵךְ עֵין רוֹאֶה וְאֵזֶן שׁוֹמְעַת וְיֹדֵעַ הַכֹּל (עֵינַי אֲבוֹת פ"ב מ"א), וְזֶה שֶׁכָּבַשׁ עֵדוּתוֹ אֵינוֹ מֵאֲמִין בְּהַשְׁגָּחָתוֹ. לְכָךְ נֹאמַר 'וְהוּא עַד', דְּהוּא שְׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיה מ"ב, ח) 'אֲנִי ה' הוּא שְׁמִי, וְכָתִיב (תהלים ק, ג) 'הוּא עֲשָׂנוּ וְלוֹ אֲנַחְנוּ', וְהוּא בּוֹחֵן לְבוֹת וּכְלָיוֹת יַעֲנִישָׁנוּ עַל זֶה, וְיִהְיֶה הַקּוֹלָר תְּלוּי בּוֹ (עֵינַי רַבִּינוּ בְּחַיִּי וַיִּקְרָא ה', א. וְעֵינַי אֶשֶׁל אֲבֵרָהֶם (בן חַיִּין) מִצְוָה ק"ח).

סנהדרין ל"ז. רמב"ם הל' עדות פ"א והל' שבועות פ"ט והל' שגגות פ"י, ספר המצוות מצות עשה קע"ח, סמ"ג עשין ק"ח, סמ"ק סי' רל"ח, חושן משפט סי' כ"ה.

מִצְוָה קכג

דִּין קָרְבָן עוֹלָה וְיִוָּרֵד (מִצְוָה עֲשֵׂה נ"ד)

צִוָּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַקְרִיב קָרְבָן עוֹלָה וְיִוָּרֵד עַל חַטָּאִים מִיַּחֲדִים, שְׁנֹאמַר (ויקרא ה, ז, יא) 'וְאִם לֹא תִגַּע יָדוֹ דֵּי שָׂה וְהִבִּיא וְגו' שְׁתֵּי תָרִים וְגו'. וְאִם לֹא תִשְׁיֵג יָדוֹ לְשְׁתֵּי תָרִים וְגו' וְהִבִּיא אֶת קָרְבָנוֹ עֲשִׂירַת הָאֶפֶה'.

משנה הלכות

קכג) החייבים בעולה ויורד. על ש עבירות מביאין קרבן עולה ויורד, ואלו הן, הנשבע שבועת העדות בין במזיד ובין בשוגג וחוזר בתשובה, הנשבע שבועת ביטוי בשוגג, המצורע שנטהר, והיולדת, והטמא שאכל קודש בשגגה, ונכנס למקדש בשגגה.^א על ד' מהם מביא בדלי דלות, כלומר עשירית האיפה.^ב מצורע ויולדת אין מביאין עשירית האיפה.^ג

ידיעת החטא. חייבי חטאות בטומאת מקדש וקדשיו, גזירת הכתוב

ערומים בשוק, והאוכלים מצדקה של עכו"ם בפרהסיא.^א וכל העובר על איסור לאו שיש בו מלקות פסול לעדות.^ב

לא העיד מי שחייב להעיד. עבר ולא העיד כשתבעוהו בעל דין או בית דין ביטל עשה, ואם כיחש ונשבע שאינו יודע לו עדות, ואפילו אמר התובע הריני משביע לכל מי שיודע לי עדות וכבשו ואמר אמן, חייב להביא קרבן עולה ויורד.^ט ונוהג בכל מקום ובכל זמן בזכרים הראויים להעיד ולא בנקבות.

יג. רמב"ם שם פי"א ה"ה. חו"מ שם סעי' י"ח. יד. רמב"ם שם פי"ה ב. חו"מ שם ס"ב. טו. רמב"ם הל' שבועות פ"ט ה"א, והל' שגגות פ"י ה"א וה"ד. **קכג)** א. רמב"ם הל' שגגות פ"י ה"א. ב. שם ה"ד. ג. שם ה"ב-ג.

וּפְרוּשׁ 'עוֹלָה וְיֹרֵד' כְּלוֹמַר קִרְבֵּן מֵיחָד לְעֵשִׂיר שֶׁהוּא 'עוֹלָה' בְּנִכְסָיו וְיֵשׁ לוֹ מָמוֹן הַרְבֵּה, וּמֵיחָד לְעֵנִי שֶׁהוּא 'יֹרֵד' מִנִּכְסָיו כְּפִי הַשֵּׁג יָדוֹ.

מִשְׁרָשֵׁי הַמִּצְוָה. כִּי עֲנֵן הַקִּרְבֵּן הוּא לְהִזְכִּיר הַחֹטָא וּלְהָשִׁיב אֶל לְבוֹ כִּי הֵרַע מַעֲשָׂיו וְשִׁבְקָשׁ מַחִילָה לְאֵל עַל הָעֲשׂוּי, וְיִזְהַר עַל הָעֵתִיד. וּמַחְכְּמָתוֹ בְּרוּךְ הוּא וּמַחְמֵלָתוֹ וּמִיִּדְעָתוֹ קְלוּת שֶׁל בְּנֵי אָדָם וּמַעוֹט הַבְּנֵתָם וְדִלּוּת פְּחָם, הַקַּל עֲלֵיהֶם הַכַּפָּרָה בַּחֲטָאִים הָאֵלֶּה לְהִיּוֹת כְּפִי עֵשֶׂר בְּנֵי אָדָם וְעֲנָנִים, לְפִי שֶׁכְּשֶׁלּוֹנָם קָרוֹב אֶצֶל בְּנֵי אָדָם. שְׂאִין סֶפֶק אֲשֶׁר חֲטָא הַלְשׁוֹן וְהַדְּבֹר קָרוֹב וְתַמִּידֵי יוֹתֵר מַחְטָא הַמַּעֲשֵׂה, וְגַם עֲנֵן מְטָאָה וּמְהֵרָה קָשָׁה עַל בְּנֵי אָדָם לְהִזְהַר בָּהֶם. וּמֵהַתְּמִידָה הָעֲנֵן וְקִלּוּתוֹ בְּעֵינֵי הַמּוֹן הָעַם הִיָּה מַחְסְדָיו בְּרוּךְ הוּא לְהִיּוֹתָם מְבִיאִים כַּפָּרָה בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמִזִּיד וְאִנֶּם, וְאוֹלָם הַנִּכְשָׁל בָּהֶם יַעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה בְּכָל כַּחוֹ (חִינּוּךְ). וְעַל דֶּרֶךְ הַרְמֵז 'עוֹלָה' הִינּוּ הַחֲטָא שֶׁעוֹלָה לְקַטְרֵג עַל מִי שֶׁחֲטָא, 'יֹרֵד' עַל יְדֵי הַקִּרְבֵּן שֶׁהִבִּיא וְנִמְחַק עֲוֹנוֹ, וּמִזֵּה יִלְמַד גַּם כְּשֶׂאִין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ קָיָם לְהַתְּוֹדוֹת וּבְכַבֵּי וְלִמְחַק עֲוֹנוֹתָיו (עֵיר מְקַלֵּט (לִידָא) מִצוּה קַבָּה). וְלֹא הַכְּשִׁירָה הַתּוֹרָה הַתְּרַנְּגוּלִים לְמוֹצֵחַ מִפְּנֵי שֶׁהֵם בְּעֲלֵי זְמַח' (רַבֵּינוּ בַחֵי וִיקְרָא א, יד).

כריתות כו. רמב"ם הל' שגגות פ"י, ספר המצוות מצות עשה ע"ב, סמ"ג עשין רמ"ו.

משנה הלכות

ויהנה מהן, עני שהפריש שתי תורים והעשיר יוסיף עליהם ויביא בהמה¹. והחינוך כאן כתב 'עני והביא כשבה או שעירה לא יצא ידי חובתו, והטעם לפי שאחר שריחם האל ב"ה עליו ופטרו בכך אינו בדין שידחוק עצמו להביא ביותר ממה שתשיג ידו, ובזה יקנה כל מבין עצה לבלתי עשות הוצאות ביותר מן הראוי לו לפי ממונו, למען כי בו סיבה לגזול את הבריות כשמבקש לימודו ואינו מוצא

שצריך ידיעה בתחילה ובסוף, כלומר שידע שנטמא ויודע שזה קודש או מקדש, ואחר כך שכן שנטמא, או ידע שנטמא ונעלם ממנו שזה קודש ושוב נודע לו².

דיני עני שהעשיר. עני שהביא קרבן עשיר יצא, עשיר שהביא קרבן עני לא יצא³. הפריש מעות לקרבן עשיר והעני יקח שתי תורים או שני בני יונה, ויחלל עליהם המעות

ד. שם פ"א ה"א. ה. שם פ"י ה"ג. ו. שם ה"י.

מצוה קכד

דיני מליקה (לא תעשה ע')

הזהיר הקדוש ברוך הוא לכהן המולך חטאת העוף שלא יבדיל ראשו מהגוף, שנאמר (ויקרא ה, ח) 'ומלך את ראשו ממול ערפו ולא יבדיל'. וכל אדם מישראל שהבדיל גמי עובר בלאו זה.

משרשי המצוה. בין שעל ידי החטא נבדל חס וחלילה מאלקי ישראל, ועל ידי הקרבן חוזר ומתקשר בו, ולכן לא יבדיל עוד. ולפי שהחוטא הקשה ערפו ליוצר כל יתברך שמו לפיכך קרבנו נעשה ממול ערפו, להכניעו שלא יקשה עוד. ומאחר שנכנע ראוי הוא להדור קרבן, ולכן 'לא יבדיל', כי בשראש העוף דבוק עמו יותר מהדר, וראוי לנו להדר קרבנו של עני בכל כחנו, די לו בענינותו, אין לנו להוסיף בדרלותו לפחת תאר קרבנו. עוד טעם למליקה בגופו של כהן מפיני שהוא חשוב

משנה הלכות

דיני לא יבדיל. וחותר השני סימנים ולא יבדיל הראש מן הגוף, ואם הבדיל פסול ולוקין עליו.^א ודעת רש"י דלא יחתוך רק סימן אחד, ואם חתך טפי הוה הבדלה, והרמב"ם^ב והסמ"ג^ג והחינוך סבירא להו דמותר לחתוך כל השני סימנים, כיון שעל כל פנים נשאר מחובר בבשר. לא הבדיל בשעת מליקה והבדיל אחר כך קודם הזאה, ואפילו לאחר הזאה קודם מיצוי הדם, עובר בלאו והקרבן פסול.^ד

שאר מעשי ודיני חטאת העוף. אחר מליקה אוחר בעוף ומזה דמו למטה

עכ"ל. ובמנחת חינוך תמה עליו עיין שם. ונוהג בזמן הבית בזכרים ונקבות חוץ מקרבן שבועת העדות שאין נוהג בנקבות, שאינן בת עדות. והעובר ולא הקריב קרבנו ביטל עשה זו.

קכד) מעשה המליקה. מצות מליקה כהן עולה על הכבש, ופונה לקרן דרומית מזרחית, ובחטאת העוף בקרן דרומית מערבית^א וכל מקום במזבח כשר.^ב אוחר בשתי רגלי העוף בין ב' אצבעותיו ושתי אגפיה בין שתי אצבעותיו, ומותח צוארה אל רוחב שתי אצבעותיו,^ג וחותר בציפורנו ממול ערפו המפרקת וחוט השדרה בלא רוב בשר.^ד

קכד) א. רמב"ם הל' מעשה הקרבנות פ"ו ה"כ, ופ"ז ה"ו. ב. שם פ"ז ה"ט. ג. שם ה"ח. ד. שם פ"ו הכ"ג. ה. שם פ"ז ה"ו. ו. חולין כא: ד"ה ואינו מבדיל בסימן אחד. ז. שם, ועיין כסף משנה שם. ח. מנחת חינוך.

כַּמֶּת, לְפִי שְׂמֵכְשֵׁתוֹ וְהִכְנַעְתּוֹ פָּנָיו לְמַטָּה וְרֵאשׁוֹ כְּפֹרֶה, וְהִכַּל דְּוֹרְסִים
עַל מוֹל עָרְפוֹ. עַל כֵּן יִחַשְׁבֶּה כְּנִמְלֵק מִמוֹל עָרְפוֹ וּבְהַרְוֹג יִחַשְׁבֶּה, וְרִמְזוֹ לוֹ
בְּאִמְרוֹ 'וּמֶלֶךְ אֶת רֵאשׁוֹ' וְגו'. וְלֹא עוֹד אֶלָּא שְׂמֵחְסְרוֹן מְזוֹנָו נִתְמַעַט דָּמוֹ
וְלַחֲתוֹ עַד שְׂכַמְעַט אֵין לוֹ דָּמִים, כִּי צָפַד עוֹרוֹ עַל עֲצָמוֹ, וְזֶה הוֹרָה
הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ שֶׁלֹּא יִתְקַבֵּל דָּמוֹ בְּכָלִי, כִּי אִם 'וְנִמְצָה דָּמוֹ עַל קִיר הַמְּזִבְחַ'
(ע"פ ויקרא א, טו). וְגַם רִמְזוֹ כִּי דִם הָעֲנִי מִתְמַצָּה מִדְּאֲגָתוֹ בְּקִירוֹת לְבוֹ בְּהַרְהוֹר
דְּלֹתוֹ (אלשיך ויקרא א יד-טו).

זבחים סד: פה. חולין כא: רמב"ם הל' מעשה הקרבנות פ"ז, ספר המצוות לא תעשה ק"ב,
סמ"ג לאוין.

מִצְוַת קָבָה

לֹא יִשִּׁים עָלֶיהָ שֶׁמֶן (לא תעשה ע"א)

הַזְהִיר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא יִשִּׁים הַכֹּהֵן שֶׁמֶן בְּמִנְחַת חוּטָא עָנִי,
שְׂנַאֲמַר (ויקרא ה, יא) 'לֹא יִשִּׁים עָלֶיהָ שֶׁמֶן'.

מִשְׁרָשֵׁי הַמִּצְוָה. מָה שְׂאִמְרוֹ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (מנחות ו.) 'תִּנְיָא ר' שְׁמַעוֹן אוֹמַר
בְּדִין הוּא שְׁתֵּהֵיָה מִנְחַת חוּטָא עָנִי טְעוּנָה שֶׁמֶן וְלִבְנָה וְנִסְכִּים
בְּדִי שֶׁלֹּא יֵהֵא חוּטָא נִשְׁפָּר, וּמִפְּנֵי מָה אֵינָה טְעוּנָה שֶׁלֹּא יֵהֵא קָרְבָנוֹ
מִהַדָּר'. וְאָמַר הַגָּאוֹן (מו"נ ח"ג פמ"ו) 'חֶסֶר הַנּוֹי וְהַרִיחַ מִן הַחוּטָא כְּאֵלוֹ

משנה הלכות

קבה) מעשה מנחת חוטא. מנחת חוטא
מביא עשרון סולת חיטים לא
פחות ולא יותר, ומיעוטו מעכב את כולו.^א
ולא יתן עליה שמן ולבונה.^ב ואם גיבלה במים
כשרה, ד'חרבה' לא נאמר אלא משמן.^ג טעונה
הגשה במערב כנגד חודה של קרן דרומית

מחוט הסיקרא נגד חוט המזבח במערבית
דרומית, וממצה שאר הדם בקיר התחתון
ויורד ליסוד.^ט ומיצוי הדם מעכב, והעוף נאכל
לכהנים. ונוהג בזמן הבית בזכרי כהונה, וכל
אחד מישראל שהבדיל חטאת העוף לוקה
(ועיין לעיל מצוה קט"ו בעולת העוף).

ט. רמב"ם שם. י. שם ה"ז. קבה) א. רמב"ם הל' מעשה הקרבנות פי"ב ה"ה. ב. שם ה"ז. ג. שם הל' פסולי
המוקדשין פי"א הי"ד.

יְעוֹרְרוּהוּ לְתִשׁוּבָה. גַּם שִׂיאָמַר לוֹ לְגִנוּת מַעֲשֵׂיךָ הִיָּה קִרְבְּנֶךָ חֶסֶר מִכָּלֶם' עַד כָּאֵן לְשׁוֹנוֹ. וְתָמָהּוּ הַמְּפָרְשִׁים דְּבַדְיָנִי מְלִיקָה בְּחַטָּאת הָעוֹף כְּתִיב (ויקרא א, יז) 'וְלֹא יִבְדִּיל', וּפְרָשׁוּ חַז"ל (עיין ויק"ר ג, ה) כְּדִי שִׁיָּהָא קִרְבַּן הָעֵנִי מִתְהַדְרָה, אֶל תִּבְהַל לְהָשִׁיב, דְּתֵרִי מִיָּנִי עֲנִיּוֹת יֵשׁ וְשִׁתִּי סְבוּת יֵשׁ לוֹ. יֵשׁ עֵנִי כְּר' חֲנִינָא בֶן דּוּסָא שְׂדִי לוֹ בְּקַב חֲרוּבִין מַעֲרַב שְׁפַת לְעֲרַב שְׁפַתָּה, וְהוּא נוֹלַד בְּמִזְלוֹ הָעֵנִי דְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רוּצָה לְיִסְרוֹ כְּדִי לְהִנְחִילוֹ מֵרַב טוֹב הַצָּפוֹן לְצַדִּיקִים, וְעֵנִי כְּזֶה אֵינּוּ דְלִי דְלוֹת דְעֲנִיּוֹת מַעֲבִירוֹ עַל דַּעַת קוֹנּוֹ, וְאִידָּהּ יִבִּיאוּ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַחֲפִיץ לְהַצְדִּיקוֹ לְיָדֵי כֶּךָ, אֲלֵא הִנֵּה בְּקִרְבָּן עוֹף. אֲבָל עֵנִי מִסְפָּה שְׁנִיָּהּ הוּא בְּדִלִי דְלוֹת דְ'סֶלְף בְּגָדִים יִשְׁדָּם' וּמַחֲמַת שָׂרָב דְרָכָיו מְקַלְקְלִים וְדַרְכּוֹ מְסֶלְף כָּל כֶּךָ אֲזִי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְיִסְרוֹ בְּדִלִי דְלוֹת, וְכוּלֵי הָאֵי וְאוּלֵי. וְלָכֵן בְּדְלוֹת אֲדַרְבָּה צְוִתָּה הַתּוֹרָה שִׁיָּהָא קִרְבְּנּוֹ מִתְהַדְרָה, אֲבָל בְּדִלִי דְלוֹת דְיִדְאֵי הוּא בְּסִפְתָּה חֲטָא לֹא יִהָא קִרְבְּנּוֹ מִתְהַדְרָה (נחלת

בנימין (אשכנזי) מצוה קכ"ו קכ"ו).

מנחות נט: רמב"ם הל' מעשה הקרבנות פי"ב, ספר המצוות לא תעשה ק"ב ק"ג, סמ"ג לאוין שכ"ח שכ"ט.

משנה הלכות

בזה"ל. נתן שמן על שיריה אינו עובר^ט. נתן עליה שמן מצד אחד, אם יכול לסלק הקמח עם השמן אזי מוסיף קמח אחר להשלים השיעור וכשר, כן פשיטא ליה למנחת חינוך. ולדידי קצת צריך עיון בזה דילמא יש לומר כיון שנפסל מקצתו כבר נפסל כולו, וקצת ראייה יש מדברי התוס' שכתבו נתן מצד אחד שמן ומצד אחד לבונה פטור על הלבונה, כיון דמנחה פסולה. ועיין מנחת חינוך מה

מערבית, ואינה טעונה תנופה^ז. ולדעת הרמב"ם^ח ורש"י^ט הקמיצה אינה טעונה צפון, והתוס' בזבחים^י מספקא להו.

איסור נתינת שמן. נתן עליה שמן בין קודם קמיצה ובין על הקומץ פסלה, ואינו עובר אלא לאחר שקדשה בכלי^א. ושיעורו בכזית^ב. נפסלה המנחה ואח"כ נתן עליה שמן לדעת הרמב"ם^ג עובר, ורבינו תם חולק

ד. ע"ע חינוך מצוה קכד. ה. ברכות יז: ז. ע"פ משלי יא, ג. ז. שם הל' מעשה הקרבנות פי"ב ה"ו. ח. שם ה"ב. ט. זבחים סג: ד"ה מה חטאת טעונה צפון. י. שם ד"ה מה חטאת טעונה צפון. יא. מנחת חינוך. יב. עיין מנחת חינוך אות ד' מרמב"ם הל' פסולי המוקדשין פי"א ה"ב. יג. שם הל' מעשה הקרבנות פי"ב ה"ח, עיין מנחת חינוך אות ה'. יד. תוס' מנחות ס. ד"ה יכול בשני כהנים. טו. רמב"ם הל' פסולי המוקדשין פי"א ה"א.

מצוה קכו

לא יתן עליה לבנה (לא תעשה ע"ב)

הזהיר הקדוש ברוך הוא שלא לתת לבונה במנחת חומא עני, שנאמר (ויקרא ה, יא) 'לא יתן עליה לבנה'.

מ'שרשי המצוה. מה שפכתבתי במצוה הקודמת. גם כי 'לבנה' פרושו מ'לשון לבן, ואמרו (קהלת ט, ח) 'בכל עת יהיו בגדיך לבנים', והחטא הוא הפך זה דאדם הוא, כמו שאמרו (ישעיה א, יח) 'אם יהיו חמאיכם כשנים בשלג ילבינו'. ובבית המקדש היו תולין לשון של זהורית וכשנתכפר להם נתלבן. והאי שהביא בדלי דלות לרב סלפו ועדין לא

משנה הלכות

מצוה קכ"ה המחלוקת בזה). ואינו עובר אלא משעה שנתקדשה בכלי. נתן על השיריים לאחר שנקמץ אינו עובר. הנותן פחות מכזית לבונה אינו עובר ואין המנחה פסולה^{טז}, אפילו אינו יכול לחזור וללקטה^{טז}. ובשאר דינים השמן והלבונה אחד הוא.

הנכנס בין אצבעותיו בשעת קמיצה. ודע דבגמרא ביומא (מז:): בעי 'הא דביני בינים מהו', פירוש כשקומץ המנחה ונכנס מהסולת בין האצבעות אי הוא בכלל קומץ או שיריים, ולא איפשטא האבעיא שם, והרמב"ם לא פסק כברייתא זו, והאריכו האחרונים בזה וגם אני בעניותי בס"ד. אבל לכולי עלמא כהן הקומץ מחוייב להדביק אצבעותיו זו לזו כל מה שאפשר שלא יכנס

שהקשה בזה, וי"ל דסבירא להו כיון דנפסל נפסלה כל המנחה, וצריך עיון. נתן כלי שיש בו שמן או לבונה על גביה אינו עובר ולא פסול^{טז}. ונוהגת בזמן הבית בזכרי כהונה, ולדעת המנחת חינוך בכל אישי ישראל.

קכו) איסור נתינת לבונה. דיני המצוה, החוטא שמביא מנחה לא יתן עליה לבונה, בין קודם קמיצה ובין על הקומץ, ואם נתן עליה לבונה לוקה^{טז}. ולוקט הלבונה אם יכול והמנחה כשרה להקריב^{טז}. נתן עליה שמן ולבונה כאחת לוקה שתיים^{טז}, וכן אם הקדים ונתן הלבונה, ואח"כ השמינה. אבל נתן עליה שמן ואח"כ לבונה פטור על הלבונה, דכבר נפסלה המנחה לדעת רבינו תם, אבל לדעת הרמב"ם חייב (עיין לעיל

טז. שם הל' מעשה הקרבנות פי"ב ה"ח. **קכו) א.** יומא סז. **ב.** רמב"ם הל' מעשה הקרבנות פי"ב ה"ז-ח. **ג.** שם הל' פסולי המוקדשין פי"א ה"י. **ד.** הל' מעשה הקרבנות פי"ב ה"ח. **ה.** ואם ליקט הלבונה לפני נתינת השמן עיין במנחת חינוך. **ו.** מנחת חינוך. **ז.** רמב"ם הל' פסולי המוקדשין פי"א ה"א. **ח.** שם ה"ב. **ט.** מנחת חינוך.

נִתְכַפֵּר לוֹ כָּל חַטָּאוֹ עַד שִׁיחִיָּה לְבָן. וְעַל זֶה רְמֵזָה הַתּוֹרָה שֶׁשָּׁנָה הַכְּתוּב,
 דְּבַעֲשִׂירוֹת וְדִלּוֹת כְּתִיב (ויקרא ה, י) 'מִחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא', וּבְדִלֵי דִלּוֹת נֶאֱמַר
 (שם, יג) 'עַל חַטָּאתוֹ', וְרְמֵזָה הַתּוֹרָה דְּעַל חַטָּאתוֹ הוּא דִּהְוָה, וְלֹא
 'מִחַטָּאתוֹ' דְּכָבֵר, לְכֵן 'לֹא יִתֵּן עָלֶיהָ לְבָנָה'.

מראה מקומות כמצוה הנ"ל.⁵

מצוה קכו

חֲמִשׁ לְמוֹעֵל בְּקִדְשִׁים (מצות עשה נ"ה)

צָנוּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁכָּל הַנְּהַנְּה מִן הַהִקְדָּשׁ אוֹ אָכַל תְּרוּמָה בְּשׁוּגַג
 יִשְׁלַם קֶרֶן וְחֲמִשׁ וְאֲשָׁם, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא ה, טו-טז) 'נֶפֶשׁ כִּי תִמְעַל מֵעַל
 וְגו' וְהֵבִיא אֶת אֲשָׁמוֹ וְגו'. וְאֵת אֲשֶׁר חָטָא מִן הַקְּדָשׁ יִשְׁלַם וְאֵת חֲמִישְׁתּוֹ
 יוֹסֵף עָלָיו'.

מִשְׁרָשֵׁי הַמְצָנוֹת. כְּדֵי לְהַרְחִיק אֶת הָאָדָם מִקְדָּשֵׁי הַשָּׁם וַיְהִיו נוֹהֲגִים
 בָּהֶם קְדֻשָּׁה רַבָּה וּמַעֲלָה, וַיִּתְרַחֲקוּ מִן הַקְּדָשִׁים כְּדֵי שֶׁלֹּא יִטְמְאוּ

משנה הלכות

קכז) דין מעילה. הנהנה מן ההקדש בשוגג
 בין קדשי מזבח ובין קדשי בדק
 הבית בשוה פרוטה מעל^א. ובכלל קדשי בדק
 הבית חרמי כהנים וחרמי שמים^ב.
כפרתה. סדר כפרתו, משלם קרן וחומש
 ומביא קרבן איל זכר בן שנה בשני
 סלעים או יותר (ולא פחות), ומקריבו אשם
 ומתכפר לו, והוא הנקרא אשם מעילות^ג. ואין
 ממשכנין לחייבי אשמות^ד.

ביניהם מקמח הקומץ, ולדעת קצת פוסקים
 כהן כחוש פסול לקמוץ כיון שנכנס מקומץ
 בין האצבעות, והרמב"ם ועוד מתירין בזה.
 ולכולי עלמא אם לא הדביק והרחיק
 אצבעותיו זה מזה וקמץ פסל. והמרומי שדה
 ביומא שם נעלמו מיניה בשעת כתבו דברי
 הרמב"ם (מעשה הקרבנות פי"ג הי"ג), ודברי
 המאירי בגמרא יומא שם, וצריך עיון גדול.
 ונוהג בזמן הבית בזכרי כהונה.

י. עיין פרדס מנם צדק צדקה צדיק מצוה קכז לא תעשה עג. יא. עיין רש"י ויקרא שם, יג. וכריתות כז:
קכז) א. רמב"ם הל' מעילה פ"א ה"א. ב. משנה למלך שם פ"ה ה"א, עיין מנחת חינוך. ג. רמב"ם שם פ"א
 ה"ג. ד. שם הל' מעשה הקרבנות פי"ד הי"ז.

אותם, וְלִכְנֵן חִיבְתוֹ תוֹרָה לְהוֹסִיף חֲמִשׁ וְלִהְיֵיא קֶרֶן (מצודת הוד (רדב"ז) מצוה ח). וְגַם הַיּוֹת כִּי טָבַע הָאָדָם קָרוֹב אֶצְל עֲצָמוֹ וְלִמּוֹד לְנִטּוֹת אַחַר הָאֲכִילָה וְלַחֹסֶם עַל מְמוֹנוֹ, וְלֹא יִהְיֶה מְדַקְדָּק בְּדַמֵּי הַקֶּדֶשׁ לְעַמּוֹד עַל אֲמַתַּת דָּמָיו, כָּל שָׁכֵן שָׂאִין לוֹ תוֹבְעֵינּוּ, וַיִּרְצֶה לְלַמֵּד לְעֲצָמוֹ הֵתֵר, עַל כֵּן חִיבָה אוֹתוֹ הַתּוֹרָה בְּחֲמִשׁ לְתוֹסֶפֶת אֲזַהָרָה (עיינ רמב"ם הל' תמורה פ"ד הי"ג).

ב"ק קיא. מעילה יח.: רמב"ם הל' מעילה פ"א ופ"ו מתרומה, ספר המצוות מצות עשה ק"ח, סמ"ג עשין ר"י, יראים שפ"ו.

משנה הלבות

שאר פרטי דינים. ספק מעל ספק לא מעל פטור מכל". כל הקדשים מצטרפין לשוה פרוטה למעול^ט. המעילה מצטרפת לשוה פרוטה אפילו לאחר כמה שנים^{טו}, ואין יום הכיפורים מכפר אחצי שיעור (כריתות יח:). אין מעילה בקרקעות או במחורב לקרקע^{טז} ובעבדים שהוקשו לקרקעות^{טז}. מועלין בגידולי הקדש^{טז} דברים שאין בהם מעילה אלא מדברי סופרים משלם קרן ואינו מוסיף חומש ואשם^{טז}. נהנה מהחומש לאחר ששילם חוזר ומוסיף חומש על חומשו, וכן לעולם עד שיפחות משוה פרוטה^{טז}. וקיימא לן במעילה בשוגג יש שליח לדבר עבירה, ובמזיד לענין מלקות הוה ליה ככל התורה דאין שליח לדבר עבירה^{טז}. ונוהג בזמן הבית בזכרים ונקבות והעובר עליה במזיד לוקה, ומשלם קרן לבד. ואינו נוהג בקדשי עכו"ם.

באיזה קדשים שייכת מעילה. קדשי קדשים מועלין בהם בחייהם ועד שנזרק דמין^{טז}, וקדשים קלים לאחר זריקת הדם באימורין. כל שיש בו היתר לכהנים אין מועלין בו. דם שחיטה אין בו מעילה, דאכתי לא נעשית מצותה^{טז}, ודוקא מעילה אין בו, אבל אסור מדאורייתא ליהנות בו קודם זריקה^{טז}. לאחר שיצא לנחל קדרון נחלקו הפוסקים אי מועלין בו דאורייתא או דרבנן. המועל אחר המועל בשוגג פטור שכבר נתחלל ההקדש בראשון, ואם הראשון היה במזיד האחרון בתורת מעילה^{טז}.

קרן וחומש. הקרן והאשם מעכבין הכפרה, ואין החומש מעכב הכפרה^{טז}. והחומש אחד מד' בקרן, שיהא הוא וחומשו חמישה^{טז}.

ה. שם הל' מעילה פ"ב ה"ב. ו. שם ה"א. ז. שם פ"ג ה"א. ח. שם פ"ב ה"א. ט. צל"ח ברכות לא. מנחת חינוך. י. רמב"ם וראב"ד שם. יא. שם פ"ו ה"ג. יב. שם פ"א ה"ד. יג. שם ה"ה. ושם הל' תרומה פ"י הכ"ו. יד. רמב"ם הל' מעילה שם. טו. שם פ"ה ה"ב. טז. שם ה"ד. יז. שם ה"ה. יח. שם ה"י. יט. שם ה"ו. כ. שם פ"א ה"ו. כא. שם ה"ה. כב. תוס' קדושין מב: ד"ה אמאי מעל, מנחת חינוך.

מצוה קבח

מצות קרבן אשם תלוי (מצות עשה נ"ו)

צִוּתָהּ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַקְרִיב קָרְבָן לְמִי שֶׁנִּסְתַּפֵּק לוֹ אִם חָטָא בְּחַטָּא שְׁחִיבִים עַל זְדוּנוֹ בְּרַת וְשִׁנְגָתוֹ חָטָאת, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא ה, יז-יח) 'וְנִפְשׁ כִּי תַחְטָא וְעִשְׂתָּהּ אַחַת מִכָּל מִצְוֹת ה' אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָהּ וְלֹא יָדַע וְאֲשֵׁם. וְהִבִּיא אִיל תָּמִים מִן הַצֹּאן בְּעֶרְכָּךָ לְאֲשֵׁם אֶל הַכֹּהֵן וְגו' עַל שִׁנְגָתוֹ אֲשֶׁר שָׁנַג וְהוּא לֹא יָדַע'. וְזֶהוּ הַנִּקְרָא אֲשֵׁם תְּלוּי.

מִשְׁרָשֵׁי הַמִּצְוָה. מֵה שֶׁאָמְרוּ חז"ל (כריתות כב:) שֶׁהַסֵּפֶק חָמוּר מִן הַיִּדְאִי, תִּדַע שֶׁעַל הַיִּדְאִי מִבִּיא חָטָאת בַּת דִּנְקָא שֶׁהִיא מְעַה פְּסָף, וְאֲשֵׁם תְּלוּי עַל הַסֵּפֶק מִבִּיא חָטָאת בְּשֵׁתֵי סְלָעִים שֶׁהֵם מ"ח מְעִין כֶּסֶף. וְהַטַּעַם לְפִי שֶׁעַל הַיִּדְאִי אָדָם מִתְחַרֵּט עַל חָטָאוֹ, וְלֵב גִּשְׁפָּר וְנִדְבָה אֱלֻקִּים

משנה הלכות

חייב דאיבע איסורא, ומכל מקום אינו איקבע איסורא ודאי, דאם כן בחטאת קאי.

שאר פרטי דינים. נסתפק בהרבה איסורים מביא אשם תלוי על כל ספק, ובכל

הדינים שוה לחטאת בענין זה. החייב אשם תלוי שעבר עליו יום הכיפורים פטור, ואפילו בא לו הספק ביום הכיפורים בין השמשות ואינו מביא אחר יום כיפורים כלום. היה מבעט ביום הכיפורים ואמר שאינו מכפר חייב להביא אחר יום כיפור אשם תלוי אם שב, דיום הכיפורים אינו מכפר אלא למאמין בו ובכיפורו. אכל חצי שיעור קודם יום הכיפורים, וחצי שיעור לאחר יום הכיפורים מצטרפין וחייב באשם תלוי, דאין יום כיפור

קבח) גדר המצוה. אדם המסתפק אם שגג בדבר שחייבין על שגגתו חטאת קבועה או לא שגג, מצוה להביא קרבן אשם תלוי. והוא איל זכר בן שתי שנים.

על איזה ספק חייב. ואינו חייב עד שיהא שם איסור קבוע, כגון אכל חלב ונסתפק אי היה בו כזית, או שהיו לפניו ב' חתיכות אחד של חלב ואחד של שומן ואינו יודע איזה מהם אכל, אבל היתה לפניו חתיכה אחת ספק חלב וספק שומן ואכלה פטור, שאין האיסור קבוע. אמר לו עד אחד מה שאכלת חלב היה, ועד אחד אומר לא אכלת חלב, והוא אומר איני יודע, מביא אשם תלוי, בא על ספק מקודשת פטור, ספק מגורשת

קבח) א. זבחים מח. ב. רמב"ם הל' שגגות פ"ח ה"א. ג. שם ה"ב. ד. שם ה"ג. ה. שם ה"ו. ו. שם פ"ג ה"ט. ז. שם ה"י.

לא תבזה' ולא כן על הספק שאינו מתחרט בו כל כך, ונמצא אשם ונשא את עונו (עיין רבינו יונה ברכות ב. ועיין שו"ע או"ח סי' תרג בהג"ה). גם כי צריך שיהא זהיר וירא חטא ויעיין בכל מעשיו עיין טוב לכל יפשל בדבר עברה ולא יקל בעיניו, לא כן אחר החטא שפיון שעבר עבר. וכא הקרבן 'איל' לרמוז לאילו של אברהם אבינו עליו השלום איש החסד, שמדת החסד הוא שמגן על החוטא עד שיודע לו (עיין ילקוט יצחק (זאלר) מצוה קכט אות ב).

כריתות טו: רמב"ם הל' שגגות פ"ג ופ"ה, ספר המצוות מצות עשה ע', סמ"ג עשין רי"ד.

מצוה קכט

מצות קרבן אשם ודאי (דין שבועת הפקדון) (מצות עשה נ"ז)

צְנוּה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַקְרִיב קָרְבָן עַל ה' חַטָּאִים יְדוּעִים, וְזֶה הַקָּרְבָן נִקְרָא אֲשָׁם וְדַאי, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא ה, כה) 'וְאֵת אֲשָׁמוּ יָבִיא לָה' אֵיל תָּמִים מִן הַצֹּאן'.

משנה הלכות

או שום ממון בעולם (חוץ מקרקעות ועבדים ושטרות או קנס), וכפר הנתבע ונשבע לו על זה על שקר, ואחר כך הודה במעות, חייב להחזיר לו הקרן וחומש, ולהביא איל בן שתי שנים לאשם, והוא אשם גזילות². (ב) אשם מעילות המבואר לעיל (מצוה קכז). (ג) אשם שפחה חרופה, פירוש חציה שפחה וחציה בת חורין מקודשת לאיש, הבא עליה מביא איל בן שתי שנים³. (ד) על טומאת הנזיר מביא כבש בן שנתו⁴. (ה) מצורע כשנטהר מצרעתו מביא כבש בן שנה⁵. אשבועת הגזילה

מכפר על חצי שיעור⁶. נודע לו החטא אחר שהביא אשם תלוי מביא קרבן שלם השייך לאותו חטא⁷. ספק אכל כשיעור, וספק עבר עליו יום כיפור, אף דהוי ספק ספיקא חייב בקרבן. ונוהג בזמן הבית בזכרים ונקבות.

קכט) על מה בא אשם ודאי. על חמש עבירות אשם ודאי בא⁸, (א) ישראל התובע מחבירו ממון יותר משוה פרוטה המגיע לו, הן שגנג או גזל מאיתו או הלווה או הפקד איתו או שתבעו שכר שכיר

ח. עיין בר"ר מד, יד. ט. עיין זוה"ק ח"ג שב. ועוד. י. כריתות יח: משנה למלך הל' שגגות פ"ג ה"ט. יא. שם פ"ח ה"א. **קכט) א.** רמב"ם הל' שגגות פ"ט ה"א. ב. שם ה"ז. ג. שם ה"א. והל' איסורי ביאה פ"ג הי"ג-י"ד. ד. שם הל' נזירות פ"ו הי"א. ה. שם הל' שגגות פ"י ה"ג. הל' מחוסרי כפרה פ"א ה"ג.

מִשְׁרְשֵׁי הַמִּצְוֹת. בֵּינָן שִׁזְדַּע חֲטָאוֹ וְאַשְׁמוּ יָבִיא כְּפָרְתוֹ, שֶׁהָרִי לֹא יוּכַל לְהַשְׁמִיט וְלוֹמַר לֹא הָיִיתִי יוֹדֵעַ, אֲלֵא יִתְבּוֹנֵן וַיֵּשִׁיב אֶל לְבוֹ אֵיךְ מָלְאוּ לְבוֹ לְעֵבֵר אֶת פִּי ה', וַיִּצְטַעַר וַיִּשְׁתַּדַּל לְתַקֵּן אֶת אֲשֶׁר עָוֹת (מעמי מצות (לר"מ הבבלי) מצות עשה נו). וּבְמִשִּׁיב אֶת הַגְּזֻלָּה שְׁלֵא יֹאמַר הָרִי הַשְׁכַּתִּי אֶת הַגְּזֻלָּה וְתַקַּנְתִּי חֲטָאתִי וּמָה לִּי עוֹד לַעֲשׂוֹת, הָרִי מָעַל. וְהַמְשָׁל עַל זֶה, מִי שֶׁהִכָּה אֶת חֲבֵרוֹ וְנִתְחַיַּב קָנָם לְמַלְךְ, וְנִתְפָּיִס עִם הַמֶּכֶה, וְלֹא נִשְׁאַר עָלָיו רַק תְּבִיעֵת הַמֶּלֶךְ (עיין חינוך).

הוריות ט. כריתות ט. זכחים נד: רמב"ם ה' שגגות פ"ט וה' מעילה פ"א וה' מגזילה פ"ו, ספר המצוות מצות עשה ע"א, סמ"ג עשין רט"ו.

מצוה קל

וְהָשִׁיב אֶת הַגְּזֻלָּה (מצות עשה נ"ח)

צְנוּת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהָשִׁיב אֶת הַגְּזֻלָּה אֲשֶׁר גָּזַל, שְׁנֵאמַר (ויקרא ה, כג) 'וְהָיָה כִּי יַחֲטָא וְאָשָׁם וְהָשִׁיב אֶת הַגְּזֻלָּה אֲשֶׁר גָּזַל'.

משנה הלכות

חמץ שעבר עליו הפסח שאסור בהנאה ונשבע והודה, אף דתבעו דבר שאינו ממון בשעת כפירה, כיון דאילו נגנב צריך לשלם, ובאותו הכפירה פוטר עצמו, הוה ליה כפירת ממון וחייב לשלם קרן וחומש ואשם¹. ונוהג בזמן הבית בזכרים ונקבות, וגם דין להוסיף חומש אינו נוהג בזמן הזה.

קל) השבה בעין או דמים. הגוזל מחבירו משהו פרוטה ולמעלה והגזילה הוא בעין חייב להחזירה, ואם נשרפה או אכלה או נשתנה ברשותו של גוזל, חייב

ואשפחה חרופה מביא בין בשוגג בין במזיד², ועל המעילה אינו חייב אלא בשוגג³.

שבועת הפקדון. ודעת הרמב"ם וראב"ד דדוקא הנשבע בשם⁴, אבל הרמב"ן והרשב"א כתבו דבפיקדון חייב אפילו נשבע בלא שם⁵. ואין חילוק בין נשבע בפני בית דין או שלא בפני בית דין⁶, אלא שיהא בפני בעל דין או שלוחו⁷. אם מחלו הבעלים הקרן והחומש מביא אשם לבד⁸. אם מת, היורשין משלמין קרן וחומש מנכסיו, ומדרבנן מצוה לשלם משלהם, ואין מביאין אשם⁹. תבעו

1. שם הל' שגגות פ"ט ה"א וה"ז. 2. שם ה"ח. 3. הל' שבועות פ"ב ה"ב-ג. 4. לחם משנה שם. 5. רמב"ם שם פ"ז ה"ט. 6. יא. שם ה"ו. 7. יב. מנחת חינוך. 8. שם הל' גזילה פ"ז ה"ד-ה. חו"מ סי' שס"א ס"ז. 9. שם פ"ג ה"ד-ה.

שָׁרֵשׁ הַמְצָוָה. כִּי אִיךָ יַחְזִיק אִישׁ מֵה שְׂאִינוֹ שְׁלוֹ. גַּם כִּי יָדוּעַ שְׂיֵשׁ עֲבֵרוֹת
 בֵּין אָדָם לְמָקוֹם וַיֵּשׁ בֵּין אָדָם לְחֵבְרוֹ, וְכֹאֲשֶׁר יַחְטֵא הָאָדָם וַיָּשׁוּב
 לֹא דִי לוֹ כְּמֵה שְׂיֵשׁוּב בְּתִשׁוּבָה וַיִּרְצֶה אֶת קוֹנוֹ, אֲלֵא צָרִיךְ גַּם בֶּן לְרִצּוֹת
 אֶת חֵבְרוֹ, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא חָס עַל כְּבוֹד הַפְּרִיּוֹת. וּלְפִי שְׂהַגְזוּל אֶת חֵבְרוֹ
 מְעַל בְּה' וְכִחַשׁ בּוֹ חָס וְחָלְלָהּ, שְׂאֵמֵר לִית דִּין וְלִית דִּין, וּמְעַל בְּחֵבְרוֹ

משנה הלכות

ממנו פחות משהו פרוטה למחר אי מצטרף,
 נראה דתלוי אי נודע לבעלים בינתיים.^א
 השביח ביד הגזלן אחר יאוש הבעלים הרי
 השבח הוא שלו מפני תקנת השבים.^ב

גזל אביו וגזל הגר. הגוזל את אביו ונשבע
 לו ומת האב, עושה חשבון עם אחיו על
 הקרן וחומש, ואם הגזילה היא בעין מחזיר
 את הגזילה, ואם הוא לבדו הירש ואין לו
 אחין מוציא את הגזילה מתחת ידו לבניו.^ג
 אין לו בנים נותנה לבעל חובו או בהלואתו
 או לצדקה ויודיע ויאמר זה גזל אבא.^ד הגוזל
 את הגר ונשבע לו ומת הגר, משלם קרן
 וחומש לכהנים של אותו משמר.^ה

שאר פרטי דינים. גזל מטבע ונפסל אומר
 לו הרי שלך לפניך, והוא הדין בהמה
 שהזקינה, נסדקה המטבע וכחשה הבהמה
 חייב לשלם.^ו עשה בה מלאכה אינו חייב
 לשלם שכר הבהמה, ואם הוא רגיל בזה

להשיב דמיה כמו שהיתה בשעת הגזילה
 ויותר מכך פטור אף על פי שלא נתאשו
 הבעלים.^א ולא מקרי נשתנה אלא שלא יכול
 לחזור בו לברייתו, כגון הגוזל עצים וקצצן או
 צמר וצבעו.^ב גזל מריש ובנאו משלם דמי
 מריש מפני תקנת השבים.^ג

דיני השבה. גזל מחבירו ביישוב ורוצה
 להחזיר לו במדבר, אם ירצה חבירו
 שלא לקבל הרשות בידו.^ד גזל והבליע לו
 בחשבון יצא, וכן אם החזיר לו בכיסו שיש לו
 מעות, אבל אין בכיס מעות לא יצא עד
 שיודיעהו.^ה מת הנגזל יחזיר הגזילה
 ליורשים.^ו

גזל הפטור מהשבה. גזל פחות משהו
 פרוטה אינו חייב להחזיר,^א ואסור לגזול
 אפילו כל שהוא,^ב והוא מטעם חצי שיעור.^ג
 עבדים קרקעות ושטרות אינם בכלל מצוה
 זו.^ד גזל פחות משהו פרוטה היום וחזר וגזל

קל א. רמב"ם הל' גזילה פ"א ה"ה ופ"ב ה"א-ב. חו"מ סי' ש"ס ס"א וס"ה. ב. רמב"ם שם פ"ב ה"י. חו"מ שם
 ס"ה. ג. רמב"ם שם פ"א ה"ה. חו"מ שם ס"א. ד. רמב"ם שם ה"ז. חו"מ סי' שס"ג ס"ד. ה. רמב"ם שם ה"ח.
 חו"מ סי' שנה"א וסי' שס"ו ס"ב בהג"ה. ו. רמב"ם שם פ"ח ה"א. חו"מ סי' שס"ז ס"ד. ז. רמב"ם שם
 פ"א ה"ו. חו"מ סי' ש"ס ס"ב. ח. שם ה"ב. ועיין שם הל' גניבה פ"א ה"ב. חו"מ סי' שנט"ה"א. ט. סמ"ע
 חו"מ סי' שנט"ס"ק ב. י. עיין ב"ק קיז: יא. עיין מנחת חינוך כאן ולהלן מצוה רנ"ח, וצ"ע בזה. יב. רמב"ם
 הל' גזילה פ"ב ה"ב. חו"מ סי' שס"ב ס"ב. יג. רמב"ם שם פ"ח ה"ב. חו"מ סי' שס"ז ס"ד. יד. רמב"ם שם
 ה"ג. חו"מ שם. טו. רמב"ם שם ה"ה. חו"מ שם ס"ו. ולסמ"ע ס"ק י"ח. טז. רמב"ם שם פ"ג ה"ד. חו"מ סי'
 שס"ג ס"א.

שְׁנַמְטֵל אֶת מָמוֹנוֹ, לְכֵן הַמְצוּהָ לְהָשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה וְלִרְצוֹתוֹ, וְלִהְבִּיא אֶשֶׁם
עַל הַטָּאוֹ לֵה' (עי' החיים (טובי'אנה) מצוה עג).

ב"ק צד. קג. קמ. רמב"ם הל' גזילה פ"א, ספר המצוות מצות עשה קצ"ד, סמ"ג עשין ע"ג,
יראים סי' רנ"ז, שו"ע חו"מ סי' ש"ס שם"ו שם"ז, סמ"ק רמ"ז.

פָּרַשְׁתָּ צוֹ יֵשׁ בָּהּ ט' מְצוֹת עֲשֵׂה, וְט' מְצוֹת לֹא תַעֲשֶׂה

מְצוּהָ קְלָא

הִרְמַת הַדָּשֵׁן (מְצוֹת עֲשֵׂה נ"ט)

צְנוּהַ הַקְּדוּשׁ בָּרוּךְ הוּא שְׁפִירִים הִכְהֵן אֶת הַדָּשֵׁן בְּכָל יוֹם מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ,
שְׁנַמְטֵמַר (ויקרא ו, ג) 'וְהָרִים אֶת הַדָּשֵׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ'.

מִשְׁרָשִׁי הַמְצוּהָ. כִּי נוֹי הוּא לְמִזְבֵּחַ לְפָנֹת הַדָּשֵׁן מִמְקוֹם שְׂרָאוֹי לְהִדְלִיק
בּוֹ הָאֵשׁ, וְגַם שְׁהָאֵשׁ דּוֹלֵק יָפֵה כְּשֵׁאִין תַּחֲתָיו הַדָּשֵׁן (חינוך). וְעַל
דְּרָךְ הַרְמֹז לְהוֹדִיעָךָ שְׂאֲחָרֵי שְׁקִבֵּל הַחוּמָא עֲנִשׁוֹ, וּבִשְׂרַ הָאָדָם כְּלָה וְנַעֲשֵׂה
דָּשֵׁן, צָרִיךְ לְהִסִּיר וְלִהְשָׁפִית, שְׁלֹא יֵאָמֵר לוֹ זִכְרֵ מַעֲשֵׂיךָ הָרָאשׁוֹנִים. וְרִמּוֹ

משנה הלכות

מדשן של עצי המערכה, דכתיב 'והרים את
הדשן אשר תאכל האש את העולה'. מצותה
בכהן שתרומת הדשן מקרי עבודה, זר שהרים
אינו חייב מיתה אלא מלקות. וזה מעשהו
כהן טובל ולובש בגדי כהונה פחותים מאלו
שמשמש בשאר עבודות, ולדעת רש"י אין
זה חיוב, ואם רוצה מוציא בבגדים שמשמש
בהם. והרמב"ן חולק דאסור להרים בבגדי
כהן שמשמש כהן בעבודה. מקדש ידיו ורגליו

קונסין אותו אפילו בחוץ לארץ. ונוהג דין זה
בכל מקום ובכל זמן בזכרים ונקבות. גזל
עכו"ם מחלוקת הפוסקים אי הוה דאורייתא
או דרבנן, ולכולי עלמא אסור לגזול מהם^ט.

קלא) מצות תרומת הדשן ובגדיה. מצות

עשה להרים הדשן מעל
המזבח בכל יום^ז, שנעשה מהאימורין או
אברי עולה שנתעכלו על המזבח החיצון, ולא

ז. רמב"ם שם ה"ו. חו"מ שם ס"ג. יח. הובא במנחת חינוך כאן, ועיין גם מה שכתב בזה במצוה רכ"ט.
יט. רמב"ם שם פ"א ה"ב. חו"מ סי' שנט"ט ס"א. קלא) א. רמב"ם הל' תמידין פ"ב ה"י. ב. ריטב"א מובא
בכסף משנה שם ה"ב. ג. רמב"ם הל' ביאת מקדש פ"ט ה"ח. ד. רמב"ם הל' תמידין שם ה"י. ועיין מנחת
חינוך. ה. יומא כג: ד"ה הכי גרסינן. ו. על התורה ויקרא ו, ד.

שֶׁהַנְּשֵׁמָה אַחֲרֵי שְׁקִבְלָה עֲנִישָׁה בְּגִיהֶנָּם וְטִבְלָה בְּנֹהַר דִּינוֹר רָאוּי לְכַפֵּדָה כִּי בַת מֶלֶךְ הִיא (טעמי מצות (לר"מ הבבלי) מצות עשה נט). וּמִזֶּה הַפֵּעַם כָּל הַנְּשָׂרְפִים אֶפְרָן מֵתָר, וְקִדְשִׁים הַנְּשָׂרְפִין אֶפְרָן אֶסוּר, לְרִמּוֹ דְהַמְקַדֵּשׁ גּוֹפוֹ אֶפְלוֹ לְאַחַר שֶׁנַּעֲשָׂה דִשָּׁן אֶפְרוֹ אֶסוּר בְּהִנָּאָה, כְּלוֹמַר שֶׁבֵּא לְמַעְלָה גְדוּלָה.

פסחים כו. יומא כב. תמיד פ"א, רמב"ם הל' תמידין פ"ב, ספר המצוות מצות עשה ה', סמ"ג עשין קצ"ב.

מצוה קלב

אִשׁ תְּמִיד תּוֹקֵד עַל הַמּוֹבַח לֹא תִכְפֹּה (מצות עשה ס')

צְנוּתָה הַקְדוּשָׁ בְרוּךְ הוּא לְהַבְעִיר אִשׁ עַל הַמּוֹבַח בְּכֹל יוֹם נוֹסֵף עַל הָאִשׁ הַיּוֹרֵד מִן הַשָּׁמַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא ו, ו) 'אִשׁ תְּמִיד תּוֹקֵד עַל הַמּוֹבַח'. וְכֵן הַפְּרוּשׁ שֶׁל 'תְּמִיד' לְהַשִּׁים בּוֹ עֵצִים בְּבִקְרַת וּבֵין הָעֵרְבִים.

משנה הלכות

המזבח, וגורפין את הדשן מעל צידי המזבח, ועושין ממנו ערימה על גבי תפוח.^ז

הוצאת הדשן. נתרבה האפר על התפוח, היו מורידין ממנו ומוציאין אותו חוץ לחומה, ואסור בהנאה.^ח ולדעת רש"י^ט במקומו היה נבלע בדרך נס, ועיין תוס' ביומא^י. ונוהגת בזמן הבית בזכרי כהונה.

קלב) ג' המערכות. ג' מערכות של אש היו מסדרין במזבח בכל יום. אחת גדולה שעליה מקריבין התמיד, שניה לה קטנה ממנה בצידה שממנה לוקחין אש במחתה להקטיר קטורת בהיכל, שלישית אין עליה כלום אלא לקיים מצות אש.^י ומצותה

ולוקח מחתה של כסף עולה לראש המזבח חותה מגחלים הפנימים שנתאכלו באמצע האש,^{יא} ולא יפחות ממלא קומצו ומוסיף כרצונו^{יב}, הולך למזרח הכבש כעשר אמות ופניו לצפון, ושם צובר הגחלים שחתה על גבי הרצפה רחוק מן הכבש שלשה טפחים.

זמנה והערמת התפוח. בכל יום היה מרים מעמוד השחר, וביום הכיפורים מקדים מחצות הלילה, וברגלים מתחילת שליש אמצעי של לילה שהוא ב' שעות קודם לחצות.^{יג} אחר שירד הכהן שתרם רצים אחיו הכהנים מקדשין ידים ורגלים במהרה, ונוטלין את המגריפות והצינורות ועולין לראש

ז. פסחים כז: תמורה לד. ח. רמב"ם שם הי"ב. ט. יומא כד. ורש"י שם ד"ה תא שמע. ועיין משנה למלך ברמב"ם שם. י. רמב"ם שם. יא. שם הי"א. יב. שם הי"ג. יג. עיין שם הט"ו. יד. פסחים כו. ד"ה תרומות הדשן (וכ"כ גם בזבחים כ. ובמעילה יא:). טו. כא. ד"ה נבלעין במקומן. **קלב**) א. רמב"ם הל' תמידין פ"ב ה"ד.

מִשְׁרָשֵׁי הַמִּצְוֹת. כִּי יָדוּעַ הַדְּבָר כִּי נַפְסִים גְּדוֹלִים אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֱלֹקִים
בְּטוֹבוֹ הַגָּדוֹל לְעוֹלָם יַעֲשֶׂה דְרֹךְ סֵתֶר, וּמִלִּבְשָׁם קִצַּת בְּדֶרֶךְ
הַטֵּבֵעַ. עַד שְׁאֵפְלוּ בְקָרִיעַת יַם סוּף כְּתִיב (שמות יד, כא) 'וַיֹּלֶךְ ה' אֶת
הַיָּם בְּרוּחַ קָדִים עֶזָה כָּל הַלַּיְלָה', וְנֶאֱמַר (שם טו, ח) 'וּבְרוּחַ אַפִּיךָ נִעְרַמוּ
מַיִם נִצְבּוּ כְמוֹ נֵד גְּזֵלִים קָפְאוּ תְהוֹמַת בְּלֵב יָם'. אִף שְׂוֵדָאֵי לֹא מִהֲרוּחַ
יִבְשׂוּ הַמַּיִם, דִּאיִן זֶה טֵבֵעַ, אֲבָל מִלִּבְשָׁם בְּדֶרֶךְ הַטֵּבֵעַ. וְזֶה הַכֹּל לְמַעַלַת
הָאֲדוֹן וְשִׁפְלוֹת הַמִּקְבָּל, שְׂאִינוּ רְאוּי לְנַפְסִים גְּדוֹלִים. וּמִזֶּה הָעֲנִין צָנּוּ
לְהַבְעִיר אֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ לְהַסְתִּיר הַנֶּסֶם שֶׁל הָאֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם (חינוך).
וְהַטַּעַם לְאֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם לְחֻזַק הָאֱמוּנָה בְּרֹאוֹתָם אֵשׁ יוֹרֵד מִן הַשָּׁמַיִם
לְעַבְלַת הַקְּרָבָנוֹת. וְעַל דֶּרֶךְ שֶׁהָיָה בְּאֵלֵיהוּ בְּהַר הַפְּרָמֹל, שֶׁהָיוּ הָעַם
פּוֹסְחִים עַל שְׁנֵי הַסַּעֲפִים, וַיִּרְדֶּה הָאֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם וְחֻזְקָה אֱמוּנַת
בָּלֵם, וְרָאוּ וְהֶאֱמִינוּ שֶׁה' הוּא אֱלֹקִים. כֵּן בְּכָל חוֹטָא שְׁחָטָא מִחַמַּת

משנה הלכות

זר. סידור המערכה צריך כהן, ואם סדרן זר
פסולה^א, ואינו חייב מיתה דאינו עבודה
תמה^ב. זר שסידר שני גזרי עצים חייב מיתה^ג.

שאר פרטי דינים. לא יצית האש למטה
ויעלה למזבח^ד. ובסדר המערכה שאביי
היה מסדר מבואר דמערכה גדולה קודמת
למערכה ב' של קטורת, ומערכה ב' של
קטורת קודמת לסידור ב' גזרי עצים, ויליף
לה מקראי^ה, ומערכה שלישית לא מפורשת
שם. סידור המערכות היתה בלילה והיא
עבודת לילה, וכשרה גם ביום^ו. ונוהגת בזמן
הבית בזכרי כהונה, ואם לא ערכו הכהנים

שתהא דולקת תמיד בלי הפסק, ואף על פי
שהאש יורד מן השמים מצוה להביא מן
ההדיוט^ז.

ב' גזרי עצים. ומצוה על כהן אחד להעלות
שני גזרי עצים (מוכנים לכך) בתמיד של
שחר, ושני כהנים מעלין ב' גזרי עצים בתמיד
של בין הערבים על המערכה גדולה, חוץ
מעצי המערכה^ח.

כבה מי עובר. כבה האש באמצע היום ולא
חזרו והדליקו עוברים בעשה, ונראה
דהעוברים הם הכהנים של אותה המשמרה^ט.

ב. מלכים א יח, כא. ג. שם, לח-לט. ד. שם ה"א. ה. שם ה"ב-ג. ו. עיין חינוך ומנחת חינוך. ז. רמב"ם
ה' ביאת מקדש פ"ט ה"ח. ח. שם ה"ב. ט. שם ה"ה. י. שם ה'ל' תמידין פ"ב ה"ט. יא. יומא לג. יב. מנחת
חינוך ע"פ הגמ' יומא שם.

חסרון האמונה שבו, כשמיא קרְבָנו רואה האש מן השמים ובוהה תתחזק אמונתו.

יומא כא: כו: תמיד פ"ב, רמב"ם הל' תמידין פ"ב, ספר המצוות מצות עשה ר"מ, פמ"ג עשין קצ"א.

מצוה קלג

שְׁלֵא לְכַבּוֹת אִישׁ מֵעַל גְּבֵי הַמִּזְבֵּחַ (לא תעשה ע"ג)

הזהיר הקדוש ברוך הוא שלא לכבות איש המזבח, שנאמר (ויקרא ו, ו) 'איש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה'.

מִשְׂרָשֵׁי הַמִּצְוָה. מה שנתבאר במצוה (קלב), ושרש הצווי להבעירה באש ושלא לכבותה אחד הוא (חינוך). ועל דרך הרמז נראה למה שנאמר שלמה (שה"ש ח, ז) 'מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה' וגו', ורמזו בו לתשוקת הכבוד למלך עליון, כי רשפי אהבתו הם רשפי אש שלהבת י"ה, וכל שיוסיף בהשגה יוסיף באהבה, וזהו 'איש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה' (מצודת דוד (רדב"ז) מצוה שעד). עוד רמז דבזמן הבית אדם מביא קרבן ומתכפר, עכשיו שלחנו של אדם מכפר במקום מזבח, ואכילה

משנה הלכות

אותה בראש המזבח פטור, שהרי אין זה אש המזבח מאחר שנתקו למצוה אחרת". פקעה גחלת מעצמה מעל המזבח אינו חייב על הכיבוי.

מספר הלאוין. וכתב הסמ"ג לאוין של"ד, וזה לשונו 'יש כאן שני לאוין, שהרי שני פעמים כתיב בפרשה 'לא תכבה', ועניין לאו אחד הוא'. וכן דעת רש"י (ויקרא ו, ו) דהוה

מערכה ג' במזבח ביטלו מצות עשה, ועיין במנחת חינוך.

קלג) מהות האיסור. המכבה גחלת אחת או אפילו מקצת גחלת, בין שהוא

על המזבח בין שהורידה מעל המזבח לוקה. הוריד גחלת אחת ולא כיבה אף שההורדה ממחרת הכיבוי פטור¹. אש מחתה, ומנורה שהכינה במזבח להדליק ממנה, אע"פ שכיבה

קלג) א. עיין מגדל דוד (רדב"ז) שה"ש שם. ב. ברכות נה. חגיגה כז. ג. רמב"ם הל' תמידין פ"ב ה"ו. ד. מנחת חינוך לדעת הרמב"ם. ה. רמב"ם שם. ו. תוס' זבחים צא: ד"ה המוריד, הובא במנחת חינוך.

תְּמוּרַת הַקָּרְבָּן, וְצָרִיךְ לְשָׂרְפוֹ בְּאֵשׁ שֶׁל תּוֹרָה. וְזֶה שֶׁכָּתַב 'אֵשׁ' שֶׁל תּוֹרָה 'תְּמִיד תּוֹקֵד' עַל הַשְּׁלָחַן. וְאִם לֹא 'לֹא תִכְבֶּה' אֵשׁ שֶׁל גֵּיהֲנֹם, זַעַם ה' יִפֹּל שָׁמַיִם, וּבִהְיוֹת שֶׁהַתּוֹרָה לְעוֹלָה וְלִמְנַחָה וְלַחֲטָאת וְלֶאֱשָׁם, כָּל מִיּוֹם יָרְעִים שֶׁבְּעוֹלָם לֹא יוֹכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת אֵשׁ הָאֱהָבָה (מעמי מצות (לר"מ הבבלי) לא תעשה עב).

יומא מו: זכחים צא: רמב"ם הל' תמידין פ"א, ספר המצוות לא תעשה פ"א, סמ"ג לאוין ש"ד.

מצוה קלד

לֶאֱכֹל שִׁירֵי הַמְּנַחֹת (מצות עשה ס"א)

צְנוּת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁיֵּאָכְלוּ הַכֹּהֲנִים זְכָרִים שִׁירֵי מְנַחֹת, כְּלוּמַר מֶה שֶׁנֶּשְׂאָר לְאַחַר שֶׁהִפְרִישׁוּ מִמֶּנָּה לְהַקְטִירָה, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא ו, ט) 'וְהִנּוֹתָרְתָּ מִמֶּנָּה יֵאָכְלוּ אֶהָרֵן וּבְנָיו מִצוֹת תֵּאָכְלוּ'.

משנה הלכות

אכילתה. ונאכל ליום ולילה עד חצות לזכרי כהונה.¹ אנדרוגינוס אינו אוכל, קטן אוכל בקדשי קדשים אבל אינו חולק.² ונסתפקו בקטן שאכל כזית מקרבן אי נתקיים בו מצות אכילה.³ ונאכלין בעזרה, אכלו בהיכל יצא.⁴ ונאכלים מעומד, דאין ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד בלבד.⁵

מנחת כהן. כשהיה המביא את המנחה כהן כולה נשרפת, שנאמר (ויקרא ו, טז) 'כליל תהיה לא תאכל'. כהנת שהביאה מנחתה נקמצת.⁶ ספק כהן, כגון בן שבעה לאחרון או בן תשעה לראשון וכיוצא בזה,

ב' לאוין, עיין שם, ודעת הרמב"ן אינו כן (שם, ב). ועיין מזרחי וגור אריה מה שהאריכו בזה.

כיבוי מערכה פסולה. המערכות שהדליקן זר או שאר פסולים לעבודה, או שנתנו אש על המזבח, כיון דעבדי איסורא והעבודה פסולה אין איסור לכבות האש, ומצוה לכבותם ולהדליק אש כשר.⁷ ונוהג בזמן הבית בזכרים ונקבות, ואפילו ישראל שעבר וכיבה חייב (ועיין מהר"ם שי"ק ומ"ש שם).

קלד) חלוקתה. הנשאר מן המנחה לאחר שקמץ הכהן נקרא שירי מנחה.⁸ הכהנים חולקין ביניהם בשוה.⁹

יג. ע"פ משלי כב, יד. יד. מנחת חינוך. קלד) א. רש"י סוטה יט. ד"ה והשאר נאכל. רמב"ם הל' מעשה הקרבנות פ"י ה"ב. ב. רמב"ם שם הט"ו, ועיין שם הט"ז. ג. שם ה"ג וה"ח-ז. ד. שם הי"ז. ה. עיין מנחת חינוך. ו. רמב"ם שם ה"ג. ז. עיין משנה למלך שם. ח. רמב"ם שם פ"ב ה"ט. ט. שם ה"י.

מִשְׁרָשֵׁי הַמִּצְוֹת. לְהוֹדִיעַ שְׂאֵף עַל פִּי שְׂמֻנַחַת עֲנִי עֲשְׂרוֹן וְקִמֵּץ הַכֶּהֶן
 מִמֶּנָּה מְלֹא קִמְצוֹ (ויקרא ה, יב) צִוָּה שִׁיְהֵנוּ הַכֹּהֲנִים מִהַנּוֹתֵר
 וַיִּבְרָכוּהוּ, שֶׁהַכֹּהֲנִים אוֹכְלִים וְהַבְּעָלִים מִתְּכַפְּרִים, וְתִתְקַרֵּר דַּעְתּוֹ שֶׁנִּהְיָנוּ
 מִקְרָבְנוּ מִשְׁרָתִי ה', וְלֹא יִפְסִיד הַנֶּשֶׂאֶר וַיִּלְךְ לְאֵבוֹד (טעמי מצות (לר"מ הבבלי)
 מצות עשה סא). אֲכַל לֹא יֵאכְלֵנוּ בְּעֵצְמוֹ, לְקַנְסֵם הַחֹטֵא שֶׁלֹּא יֵאכַל קְרָבְנוּ
 הַמְּבִיא עַל חֲטָאוֹ, כִּי הָיָה בְּכָלֵב שֶׁב אֶל קִיאוֹ חוּזֵר וְאוֹכַל מִמָּה שֶׁמְבִיא עַל
 חֲטָאוֹ. וּמָה שֶׁקִּדְּשִׁי קִדְּשִׁים נֶאֱכָלִים רַק לְיוֹם אֶחָד כִּגוֹן הַחֲטָאוֹת וְאֲשֵׁמוֹת
 וְכו', הוּא מִהַטַּעַם שֶׁאֲמָרוּ (פסחים נט): 'כֹּהֲנִים אוֹכְלִים וּבְעָלִים מִתְּכַפְּרִים',
 וְהוּא מִטַּעַם קִבְּלַת בְּשֵׁתוֹ שֶׁקְרָבְנוּ נֶאֱכָל בֵּין הַבְּרִיּוֹת, שֶׁעַל יְדוֹ מִתְּבַזֶּה
 הַמְּקָרִיב, וּבָאָה הַמִּצְוָה לְיוֹם אֶחָד לְהַמְעִיט בְּשֵׁת מְקָרִיב הַקְּרָבָן. מֵאַחַר
 שֶׁשָּׁב רֵאוּי לְרַחֵם עָלָיו שֶׁלֹּא לְנַעַל דָּלֶת בְּפָנָיו בְּעַל תְּשׁוּבָה, וְלֹא נֶאֱכָלִין רַק
 בְּעִזְרָה לְכִסּוֹת עָלָיו וְלֹא לְצִאת לְחוּץ (תורת העולה (לרמ"א ח"ב פכ"ה).

זכחים נג: רמב"ם הל' מעשה הקרבנות פ"י, ספר המצוות מצות עשה פ"ח, סמ"ג עשין קפ"ה,
 רראים שס"ז.

משנה הלכות

לחלוק, כמו שאמרו בגמרא (יומא לט).
 ד'הצנועין מושכין את ידיהם, ובת"י שם כתבו
 דמיירי שמגיעו כפול, אבל אם היה מגיעו
 כזית לא היו מושכין ידיהם מלקיים מצות
 אכילה. והצל"ח חידש בדורש לציון (סוף
 דרוש א) דאכילת קדשים אפילו פחות מכזית
 הוה מצוה, ודבריו תמוהים. ועיין בשו"ת בית
 שערים ביורה דעה (סי' ל"ג). כהן שהפריש
 מנחה בשביל ישראל שיריה נאכלין, וישראל
 שהפריש מנחה בשביל כהן אינה נאכלת,
 דאזלינן בתר המתכפר^{טז}. ונוהג בזמן הבית
 בזכרי כהונה הראויים לאכול קדשים.

מנחתו נקמצת והשיירים מתפזרים על בית
 הדשן. וכן בטומטום ואנדרוגינוס כהן^{יז}. אשת
 כהן מנחתה נקמצת ומקריבין אותה על גבי
 המזבח, והשייריים מתפזרים על בית הדשן
 ואינן נאכלין מפני החלק שיש לבעלה הכהן
 בה^{יח}. כהן חלל דינו כזר ומנחתו נאכלת^{יט}. כהן
 ממזר, נחלקו הפוסקים אי דין כהן לו^כ.
 שיעור אכילתו בכזית, אבל פחות מכזית לא
 קיים המצוה^{כא}.

שאר פרטי דינים. כהן שאין מגיע לו כזית
 מן החלוקה מותר לו למשוך ידיו ולא

י. שם הי"א. יא. מנחת חינוך. יב. שם הי"ב. יג. מנחת חינוך. יד. עיין מנחת חינוך מצוה רס"ד אות יא,
 ומצוה רס"ו אות לא. טו. מנחת חינוך. טז. כן כתב במנחת חינוך אות י"ג בשם תוס' סוטה כג. ד"ה כל

מצוה קלה

שֵׁלָא לַעֲשׂוֹת שְׂרִירי הַמִּנְחָה חֲמִין (לא תעשה ע"ד)

הַזְהִיר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שֵׁלָא לַחֲמִין וְלֵאפּוֹת שְׂרִירי הַמִּנְחָה חֲמִין, שְׁנֵאמַר
(ויקרא ו, י) 'לא תאפה חמץ חלקם'.

מִשְׂרָשֵׁי הַמִּצְוָה. דַּאִין קְטַגוֹר נַעֲשֵׂה סְנַגוֹר. אַחַר שֶׁהַחֲטָא נִגְמַר עַל יְדוֹ
וְהוּא הַמְעַרְעֵר (רוצה לומר הַיֵּצֵר הַרַע, שֶׁהוּא הַחֲמִץ הָאֲמִתִּי), צָרִיךְ לְבַעֲרוֹ
מִרְאשִׁיתוֹ עַד כְּלָה, וְלֹא לֵאפּוֹתוֹ, כְּדִי שֵׁלָא יִתְעַפֵּשׂ וְיַעֲמֹד יָמִים רַבִּים
לְפִיּוֹקָה וְלֵאכּוֹן נֶגְף. וּבִגְמָרָא (מנחות נה:) אָמְרִינן לְחַיִּב עַל הָאֲפִיָּה לְבַדְּהָ, 'לא
תאפה חמץ' כְּלֹאמַר 'לא' תִּהְיֶה גְרָמָא דְנִזְיֻקִין שְׁה'חֲמִץ' שֶׁהוּא הַמְקַטְרַג
יִתְחַזֵּק וְיִתְמַלֵּא אִף וְחִמָּה מְלִשׁוֹן 'תֵּאֲפֶה' (מעמיו מצות (לר"מ הבבלי) לא תעשה עג).
וְעַל דֶּרֶךְ הַסּוּד אָמַר הַכֶּתוּב (ויקרא ב, א) 'וְנִפְשׁ כִּי תִקְרִיב קָרְבַּן מִנְחָה, וְדָרְשׁוּ
רַז"ל (מנחות קד:) 'מַעֲלָה עָלָיו הַכֶּתוּב כְּאִלּוֹ הַקְּרִיב נִפְשׁוֹ' לְפִי שֶׁקוֹשֵׁר נִפְשׁוֹ
בְּנִפְשׁ קָרְבָּנוֹ וּבַהֲקָרְבַת נִפְשׁוֹ לְמַעֲלָה רְצוֹן הַשֶּׁפֶל מִתְקָרֵב בְּרְצוֹן הָעֲלִיּוֹן,
וְרְצוֹן הָעֲלִיּוֹן מִתְרַצָּה לְהַשְׁלִים חֲפָצוֹ מֵאוֹתוֹ עֲנִין שֶׁהַקְּרִיב קָרְבָּנוֹ בְּשִׁבְלֵוֹ,

משנה הלכות

אם היתרו עליה^א, עשו בני אדם הרבה כל
אחד מלאכה אחת, כולן חייבים^ב. הניח שאור
על גבי עיסה והלך וישב לו ונתחמצה מאליו
לוקה, דהנחת שאור הוה מעשה^ג. עשאו חמץ
נוקשה, תלוי בשיטת הפוסקים באורח חיים
(ס' תמב) אי הוה חמץ לחיובי^ד. חימצה
ואח"כ יצאה לחוץ ונפסלה סליק בתיקו^ה,
ואסור ואין לוקין עליו^ו. והנה בירושלמי
ביומא (פ"ב ה"א) 'קומץ שנתנו על גבי

קלה) כל המנחות שנתקדשו בכלי שרת, בין
קודם שנקמצו או לאחר שנקמצו,
ובין הקומץ לעצמו, ובין השיריים, הכל אסור
להחמיץ, ואם עבר וחמיץ לוקה, והמחמץ
אחר מחמץ חייב^ז. והמחמץ מנחה פסולה
פטור, חימצה בראשו של מזבח אינו לוקה
שנאמר (ויקרא ב, יא) 'אשר תקריבו לה' לא
תעשה חמץ' וזו כבר קרבה^ח. הלש והמקטף
העורך והאופה לוקה על כל מלאכה ומלאכה

הנשואות לכהנים, אך יותר משמע כן שם בד"ה הקומץ קרב לעצמו, אך בשני הדיבורים אינו מפורש כן להדיא.
קלה) א. רמב"ם הל' מעשה הקרבנות פ"ב ה"ד. ב. שם ה"ח. ג. שם ה"ו. ד. שם ה"ד, ועיין כסף משנה.
ה. שם ה"ז. ו. מנחת חינוך. ז. מנחות נז. ח. רמב"ם שם ה"ח.

כִּי הַצְנֹרוֹת הָעֲלִיזוֹת נְתִיחֵדוּ וְנִתְקַשְּׂרוּ, כְּדַכְתִּיב (בראשית מ"ד, ל) 'וַנִּפְשׁוּ קְשׁוּרָה בְּנִפְשׁוֹ', וְאִזּוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת בְּהַשְׁקָטָה וּמְנוּחָה, וְלָכֵן נִקְרָא קָרְבֵּן מְנַחָה מִלְּשׁוֹן הַנְּחָה, כְּמָה דְאֵת אָמַר (אסתר ב, יח) 'וְהַנְּחָה לְמַדִּינֹת עָשָׂה', וּמִלְּשׁוֹן 'הַנִּיחוּ אֶת רוּחִי' (זכריה ו, ח). וְלָכֵן צִוָּה 'לֹא תֵאָפֶה חֲמִיץ', כִּי 'חֲמִיץ' מִלְּשׁוֹן 'מְעֻל וְחֲמִיץ' (תהלים ע"א, ד) וְלָכֵן אִין רְאוּי שְׂיִמְצֵא בְּמְנַחָה, וְעַל דְּרַךְ מָה נְשַׁנְכְּתֵב (ויקרא כ, יא) 'כָּל שְׂאֵר וְכָל דְּבִשׁ לֹא תִקְטְרוּ' וְגו' (מצודת דוד (רדב"ז) מצוה שסה).

מנחות נה. נו. רמב"ם הל' מעשה הקרבנות פי"ב, ספר המצוות לא תעשה קפ"ד, סמ"ג לאוין ש"ה.

מִצְוַת קָלוּ

חֲבַתִּי בִּהֵן גְּדוֹל (מצות עשה ס"ב)

צִוָּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂיִקְרִיב הַפֶּהֵן הַגְּדוֹל מְנַחָה פְּעָמִים בְּכָל יוֹם מִחֲצִיתָהּ בְּבִקֵּר וּמִחֲצִיתָהּ בֵּין הָעֶרְבִים, שְׁנֵאָמַר (ויקרא ו, יג) 'זֶה קָרְבֵּן אֶהְרֵן וּבְנָיו אֲשֶׁר יִקְרִיבוּ לָהּ'.

משנה הלכות

קלו) מעשה החביתין. כהן הגדול המשוח בשמן המשחה, או מרובה בגדים בבית שני, מביא בכל יום בבוקר עשרון סולת, ומקדשו בעשרון שבמקדש, ואחר כך חוצהו בחצי עשרון שהיה במקדש, ומביא מחציתו בבוקר ומחציתו בין הערבים, ואינו מתקדש לחצאין, ומביא עמה ג' לוגין שמן, ובולל הסולת בשמן וחולטה ברותחין, ולש מכל חצי עשרון שש חלות, סך הכל י"ב חלות דומיא דלחם הפנים^א. ואחת אחת היו

האישים והפריחו הרוח, בפריחה האחרונה נתכפרו הבעלים ויצאו השיריים ידי מעילה, ופירושו כשפרח כל הקומץ מעל גבי המזבח נתכפרו הבעלים והשיריים מותרים. וצריך עיון אם חזר וקיבץ הקומץ אי מותר להחמיצו. אבל בש"ס דילן (מנחות כו:) פליג על זה וסבירא ליה דדוקא כשמשלה בו האור נתכפרו הבעלים. ועיין שו"ת משנה הלכות (ח"ג סי' ר"ד). ונוהג בזמן הבית בזכרים ונקבות.

מִשְׂרָשֵׁי הַמִּצְוֹת. לְפִי שֶׁהִכְהֵן הַגָּדוֹל הוּא הַשְּׁלִיחַ בֵּין יִשְׂרָאֵל לְאֲבֵיהֶם
 שְׂבִשְׂמִים, וְהוּא נוֹשֵׂא תַפְלָה אֵלָיו בְּעַצְמוֹ, לְכֵן רָאוּי אִישׁ זֶה
 לְהִיּוֹת לוֹ קָרְבָן מִיחַד תָּמִיד כְּמוֹ תְּמִידֵי הַצְּבוּר, וְכִמוֹ שֶׁהַתְּמִידִין שָׁנִים
 לְיוֹם, נִתְחַיֵּב הוּא גַם כֵּן לְהַקְרִיב מִנְחָתוֹ פְּעָמִים בְּיוֹם (חִינוּךְ). וְגַם כְּדִי
 שִׁיקְשִׁט עֲצָמוֹ בְּכָל יוֹם שְׁתֵּי פְעָמִים, וּבְכַמְרָם וְ"ל (ב"מ קז:)' קָשַׁט עֲצָמוֹ
 וְאַחַר כֵּן קָשַׁט אֲחֵרִים'. וַיַּעַן 'אִיִּן צְדִיק בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה טוֹב וְלֹא יַחְטֵא'
 (קהלת ו, כ) יָבִיא קָרְבָן בְּכָל עֵת וַיְהִיֶּה נְקִי תָּמִיד מִכָּל חַטָּא, וְכִמוֹ שֶׁכְּתוּב
 (במדבר יט, יט) 'וְהָזֶה הַטָּהוֹר עַל הַטָּמֵא', וּבְדַכְתִּיב (ויקרא טו, יז) 'וְכִפֹּר בְּעֵדוֹ וּבְעֵד
 בֵּיתוֹ' וְאַחַר כֵּן 'בְּעֵד כָּל קְהַל יִשְׂרָאֵל' (שם). גַּם לְיִשְׂרָאֵל הַחוֹטָאִים וּלְפִשְׁפֹּשׁ
 בְּמַעֲשֵׂיהֶם וּלְשׁוּב אֶל הַשָּׁם, כִּי יֵאמְרוּ אִם הִכְהֵן הַגָּדוֹל מְכַפֵּר בְּעֵד נַפְשׁוֹ
 בְּכָל יוֹם פְּעָמִים מֵהַ נַעֲשֶׂה אֲנַחְנוּ. וְכֹא קָרְבָנוֹ 'עֲשִׂירֵת הָאִפָּה סֶלֶת' (ויקרא
 ו, שם) כְּדִי שְׂלֵא יִתְבַּיְשׁוּ הָעֲנִיִּים בְּהִבְיָאם עֲשִׂירֵת הָאִפָּה סֶלֶת, בְּרֵאוֹתָם
 שֶׁהִכְהֵן גָּדוֹל גַּם כֵּן מְקָרִיב מִנְחַת סֶלֶת בְּכָל יוֹם (אברבנאל ויקרא ו, יב-טז).

מנחות נ: רמב"ם הל' תמידין פ"ג, והל' מעשה הקרבנות פ"ג, ספר המצוות מצות עשה מ',
 סמ"ג עשין קצ"ה.

משנה הלכות

לאשים^א. כל המלאכות שלה נעשים בפנים
 ודוחה שבת^ב, חוץ מטחינה והרקדה^ג.

לא הקריב או מת כהן גדול. עבר ולא
 הקריב שחרית או שנאבד או נטמא
 החצי השני מביא עשרון שלם בין הערבים
 וחוצהו ומקריב את של בין הערבים, והחצי
 השני נשרף^ד. הקריב בשחרית ומת הכהן גדול
 יורשים מביאין בערב, אין לו יורשים בא משל
 ציבור^ה. ומשונה חביתי יורשין ושל ציבור

נעשות, נותן לכל חלה רביעית שמן ואופה
 החלה מעט, ואח"כ קולה אותה על המחבת
 בשאר רביעית שמן, ואינו מבשלה הרבה^ב.
 נאפו החלות חולק כל חלה לשתיים באומד
 הדעת כדי שיקריב החצי בבוקר והחצי
 בערב, לוקח חצי האחד וכופל כל אחד
 לשנים, ופותה עד שתמצא כל פתיתה כפולה
 לשנים, ומקריב חציין עם חצי קומץ לבונה
 בבוקר וחציין בערב, והיא נקראת חביתי כהן
 גדול, או מנחת כהן משיח, ונעשית כליל

א. שם ה"ג. ג. שם ה"ד. ד. משנה במנחות צו. ה. רמב"ם הל' תמידין ומוספין פ"ג הי"ט. ו. שם ה"כ-כא.
 ז. שם ה"ב, ועיין שם בלחם משנה, ובהל' שקלים פ"ד ה"ד.

מצוה קלו

שלא לאכל מנחת כהן (לא תעשה ע"ה)

הזהיר הקדוש ברוך הוא שלא תאכל מנחת כהן, שנאמר (ויקרא ו, טז) 'וְכָל מִנְחַת כֹּהֵן כָּלִיל תִּהְיֶה לָּא תֹאכְלוּ'.

מִשְׂרָשֵׁי הַמִּצְוָה. בֵּינָן דְּהַמְנַחָה הוּא דְבָר מוּעָט, וְאִם הוּא עֲצָמוּ הָיָה אוֹכֵל אוֹתָהּ הָיוּ כְּאֵלוּ אָפָה פֶת לְעֲצָמוּ וְלֹא הִקְרִיב קֶרֶבַן מִנְחָה כָּלִל, דְּבִשְׁאָר הַמְנַחֹת כֹּהֲנִים אוֹכְלִים וְבַעֲלִים מִתְּכַפְּרִים, וְכִזָּה אִם יִקְרִיב מִנְחָה וַיֹּאכְלֶנָּה הוּא בְּעֲצָמוּ כְּאֵלוּ לֹא הִקְרִיב דְּבָר, וְלִכְדּוֹ יִשְׁרְפוּ אֶת כָּלָהּ (מ"נ ח"ג פמ"ו. ורבינו בחיי ויקרא שם). וְאִין לֹאֲמַר שִׁיאֲכָלוּ אוֹתָהּ כֹּהֲנִים אַחֲרַיִם, דְּלֹא

משנה הלבות

או פנויה, מנחתה נקמצת ושיריה נאכלין'. אשת כהן, בין בת כהן בין בת ישראל, מנחתה נקמצת ואין שיריה נאכלין מפני חלק הבעל, ואין כולה לאישים מפני חלקה, אלא הקומץ קרב לעצמו והשיריים מפזרין על בית הדשן'.

שאר קרבן כליל. ובכלל הלאו האוכל כזית מן האימורין בין קודם זריקה ובין לאחר זריקה, וגם האוכל מבשר עולה שכולה כליל לוקה מלאו זה, עיין ברמב"ם'. כהן המתנדב שמן כולו לאישים, ובישראל קומץ ונקרב על המזבח והשיריים נאכלין לכהנים'.

המוזהרים. ונוהג איסור זה בזמן הבית בזכרים ונקבות. והמנחת חינוך סבירא ליה דגם בן נח מוזהר על אכילת קדשים", והצל"ח בפסחים (עג). לא סבירא

מכהן גדול עצמו שהיו מקריבין עשרון שלם בבוקר ועשרון שלם בין הערבים והוא גזירת הכתוב, ומיהו השמן והלבונה ולשאר דברים אין חילוק'. וכל כהן כשר לעבודתה'. ונוהגת בזמן הבית בכהן גדול.

קלו) מנחות של כהנים. כל המנחות הקריבות לגבי המזבח נקמצות, ומקטירין הקומץ כולו לגבי המזבח, והשאר נאכל לכהנים, מנחת זכרי כהונה אינה נקמצת, אלא נותן על כולה מלח ומשליך אותה כולה על האש, וכל מנחת כהן בין מנחת חינוך שנתחנך לעבודה או מנחת חוטא או נדבה או חביתין כולן נשרפות על גבי המזבח ואינן נקמצות'. ואינן באות חמץ'. האוכל ממנה כזית לוקה, ופחות מכזית אסור ככל חצי שיעור'. בת כהן הנשואה לישראל

ח. רמב"ם הל' תמידין ומוספין שם. ט. מנחת חינוך על פי רמב"ם שם פ"ד ה"ו. קלו) א. רמב"ם הל' מעשה הקרבנות פ"ב ה"ט. ב. שם ה"ד. ג. שם פ"א ה"ג. ד. שם פ"ב ה"י, ועיין ראב"ד וכסף משנה שם. ה. שם ה"ב. ו. הל' מעשה הקרבנות פ"א ה"א וה"ג. ז. מנחת חינוך, ורמב"ם שם פ"ט ז"ה"ד. ח. משום גזל, עיין

מְצִינֵנו חֲלוּק בְּאֲכִילַת קִדְשִׁים בֵּין כֹּהֵן לְכֹהֵן. וְעַל דֶּרֶךְ הַסּוּד שֶׁהִכְהֵן הוּא אִישׁ חֶסֶד, וּמִנְחָתוֹ לְמַעַלָּה לְמִדְתּוֹ, וְלִכֵּן 'לֹא תֹאכַל' כִּי בִלָּה לְאִשׁ, כְּדִי לְהִרְצוֹת מִדַּת הָאִשׁ, וְלִכְבוֹת אוֹתוֹ בְּמֵי הַחֶסֶד, וּבְחֶסֶד יִכְפַּר עֲוֹן^ג (מצודת דוד
 (רדב"ז מצוה שסה)).

סוטה כג: מנחות עב: רמב"ם מעשה הקרבנות פי"ב, ספר המצוות לא תעשה קל"ח, סמ"ג
 לאוין שכ"ב.

מצוה קלח

דִּינֵי קֶרְבֵן חַטָּאת (מצות עשה ס"ג)

צְנוּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁיַעֲשׂוּ הַכֹּהֲנִים מַעֲשֵׂה הַקֶּרְבֵן חַטָּאת, שֶׁנֶּאֱמַר
 (ויקרא ו, יח) 'זֹאת תֹּרַת הַחַטָּאת'.

מִשְׂרָשֵׁי הַמִּצְוָה. שְׁמַעְשֵׂי בְּנֵי אָדָם נִגְמָרִים בְּמַחֲשָׁבָה בְּדַבּוּר וּבְמַעֲשָׂה,
 לָזֶה צְרִיךְ כְּפָרָה כְּנִגְדָן. וּכְנִגְדַּת הַמַּעֲשָׂה יִסְמַךְ יָדָיו עָלָיו, וּכְנִגְדַּת
 הַדַּבּוּר יִתְוֹדֶה בְּפִיו, וּכְנִגְדַּת הַמַּחֲשָׁבָה יִשְׂרַף בְּאִשׁ הַקֶּרֶב וְהַכְּלִיֹּת שֶׁהֵם כְּלֵי
 הַמַּחֲשָׁבָה וְהַתְּאוּהָ, וְהַכְּרָעִים כְּנִגְדַּת יָדָיו וְרַגְלָיו שֶׁל אָדָם הָעוֹשִׂים כָּל

משנה הלכות

ראשי חדשים ושל מועדות שעירי עבודה
 זרה ופר העלם דבר של ציבור.^ב כל חטאות
 הציבור באין מן העז ומן הבקר זכרים,^ג ואין
 בהן סמיכה, חוץ משעיר המשתלח, ופר
 העלם דבר של ציבור.^ד כל חטאות הציבור
 נאכלין חוץ משעיר של יום הכיפורים ושעירי
 עבודה זרה ופר העלם.^ה חטאות של יחיד
 כולם נקבות, ואינן באים מן הבקר ונאכלות,
 חוץ משעיר נשיא שהוא עז ונאכל, וחטאת
 כהן משיח שהוא פר ונשרף, והוא פר הבא על

ליה כן, וזה לשונו שם 'שאף שבלי ספק
 שהישראל אסור היה ליתן קדשים לבן נח,
 היינו שהישראל אסור ליהנות, אבל אין
 האיסור על הבן נח שלא יאכל קדשים' עכ"ל,
 ועיין שו"ת משנה הלכות (ח"ג סי' קצ"ד) מה
 שהארכתי בזה בס"ד.

קלח) חטאות באין מה' מינין, כבשים עיזים
 בקר תורים ובני יונה.^א ובאין
 לציבור ויחיד. אלו הן חטאות הציבור, של

מנחת חינוך מצוה י"ד. ט. ע"פ משלי טז, ו. **קלח** א. רמב"ם הל' מעשה הקרבנות פ"א ה"ח-ט. ג. שם
 ה"ה. ג. שם הט"ו. ד. שם פ"ג ה"י. ה. שם פ"א הט"ז.

מִלֹּאכֶתוֹ, וְיִזְרַק הַדָּם עַל הַמִּזְבֵּחַ כַּנֶּגֶד דָּמוֹ בְּנִפְשׁוֹ, כְּדֵי שְׂיִחֲשֵׁב אָדָם בַּעֲשׂוֹתוֹ אֶת כָּל אֱלֹהֵי כִּי חָטָא לְאֱלֹקָיו בְּגוֹפוֹ וּבְנִפְשׁוֹ, וְרֵאוּי לוֹ שְׂיִשְׁפֹּךְ דָּמוֹ וְיִשְׂרַף גּוֹפוֹ, אֲלֵא חֶסֶד הַבּוֹרֵא הוּא שְׁלֶקַח תְּמוּרָה וְכִפָּר הַקָּרְבָּן הַזֶּה שְׂיִהְיֶה דָמוֹ תַּחַת דָּמוֹ נֶפֶשׁ תַּחַת נֶפֶשׁ, וְרֵאוּשִׁי אֲבָרֵי הַקָּרְבָּן כַּנֶּגֶד רֵאוּשִׁי אֲבָרָיו, וְהַמְנֹת לְחֶלְקֶם לְמוֹרֵי הַתּוֹרָה לְהַחֲיוֹתָם כְּדֵי שְׂיִתְפַּלְלוּ עֲלָיו (רמב"ן ויקרא א, ט). וְכֵא הַצְּוִי לְשַׁחֲטָה בְּצִפּוֹן וְלִקְבֹּל דָּמָה בְּכָלִי שְׂרַת בְּצִפּוֹן, כִּי 'מְצִפּוֹן תִּפְתַּח הַרְעָה' (ירמיה א, יד), וְ'הַרוּצָה לְהַעֲשִׂיר יְצִפִּין' (ב"ב כה:), וְ'וַיִּשְׁמַן יִשְׂרוּן וַיִּבְעֵט' (דברים לב, טו) וְאִם כֵּן צַד הַצִּפּוֹן גִּרְמָה לוֹ חָטָאוֹ, וְלִכֵּן שְׂחִיטָתוֹ בְּצִפּוֹן, וְלִשְׁחַט אוֹתָהּ מִדָּה הַרְעָה וְלִתְקַנָּה (עיין מצודת דוד (רדב"ז מצוה שג)). וְעַל דֶּרֶךְ

משנה הלכות

מכאן ונותן ד' מתנות על ד' קרנות המזבח למעלה מחוט הסיקרא¹. מפרשי האימורין ומולחן וזורקן על האש שעל מזבח החיצון², ושאר בשר נאכל לזכרי כהונה³, ליום ולילה עד חצות⁴. העור מתחלק לכהנים⁵. חטאות הנשרפין נשרפים עם העור בחוץ⁶.

פסולים בחטאת. מחשבת שינוי השם או שינוי בעלים פוסל בחטאת⁷. עשה העבודות בסתם עלו לבעלים⁸. ניתז מדמו על הבגד טעון כיבוס בעזרה במים, ודין זה אינו נוהג בשום קרבן רק בחטאת בהמה ולא בחטאת העוף⁹. נטמא הבגד מכניסו פחות פחות מג' על ג' ומכבסו¹⁰ (ועיין לעיל מצוה ק"א לענין שאר בגדים). ונוהג בזמן הבית בזכרי כהונה. והרמב"ן ז"ל לא חישב חטאות

כל המצוות, ופר שמביא כהן גדול ביום הכיפורים ונשרף¹¹. ה' חטאות נשרפות, שתיים ליחיד ושלש לציבור¹².

סדר הקרבנו. סדר עבודתו, מכניסו לצפון העזרה ופניו למערב, והסומך עומד במזרח ופניו למערב¹³, וסומך בשתי ידיו על ראש הקרבן בכל כוחו, ולא יהיה דבר חוץ בין ידיו לראש הקרבן¹⁴, ומתודה אנה השם חטאתי עויתי פשעתי ועבירה פלונית עשיתי וחזרתי בתשובה לפניך וזו כפרתי¹⁵. ותיכף נשחט הקרבן בצפון¹⁶. זר כשר לשחיטה¹⁷, אלא שהכהנים עשו מעלה ביניהם שלא ישחוט זר. כהן מקבל דמו בכלי שרת בצפון, עולה בכבש, טובל אצבעו הימין בדם בכל הזיה והזיה וסומכו באגודל מכאן ובאמה

1. שם הט"ו. 2. שם הט"ז. 3. שם פ"ג הי"ד. 4. שם הי"ג. 5. שם הט"ו. 6. שם הי"ב. 7. שם הל' ביאת מקדש פ"ט ה"ו, הל' מעשה הקרבנות פ"ה ה"א. 8. שם ה"ז. 9. שם הי"ח, ופ"ז ה"א. 10. שם פ"ז ה"א, ופ"י ה"ג. 11. שם פ"י ה"ז-ח. 12. שם פ"ה הי"ט. 13. שם פ"ז ה"ב. 14. שם הל' פסולי המוקדשין פט"ו ה"ד וה"ז. 15. כסף משנה הל' מעשה הקרבנות פ"ד ה"י. 16. רמב"ם הל' מעשה הקרבנות פ"ח ה"א-ב. 17. שם ה"כ.

הַרְמֵזוּ 'הַעוֹלָה קִדְשׁ קִדְשִׁים' מִי שְׂרוּצָה לְעֹלוֹת בְּקִדְשָׁה 'שְׁחִיטָתוֹ בְּצִפּוֹן צִרְיָה לְשַׁחַט וְלִמָּאס בְּזֶהָב וּבְכֶסֶף שֶׁהוּא בָּא מֵהַצִּפּוֹן כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (איו"ב לו, כב) 'מִצִּפּוֹן זָהָב יֵאָתֶה'.

זכחים נג. רמב"ם הל' מעשה הקרבנות פ"א ופ"ה ופ"ו, ספר המצות מצות עשה ע"ט, סמ"ג עשין קפ"א.

מצוה קלט

דין חטאת הנעשה בפנים (לא תעשה ע"ו)

הַזְהִיר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁלֵא יֵאָכְלוּ הַכֹּהֲנִים מִחֲטָאת הַנְּעֻשִׁית בְּפָנִים, שְׁנֵיאָמַר (ויקרא ו, כג) 'וְכָל חֲטָאת אֲשֶׁר יוֹבֵא מִדָּמָה אֶל אֹהֶל מוֹעֵד לֹא תֹאכַל בְּאֵשׁ תִּשְׂרָף'.

מִשְׂרָשֵׁי הַמִּצְוָה. 'כִּי כָּל מִה שֶׁנִּכְנָס בְּפָנִים הוּא קִדְשׁ קִדְשִׁים אִם נִכְנָס בְּהִיכָל דֶּרֶךְ בִּיאָה, שְׁנֵיאָמַר 'אֲשֶׁר יוֹבֵא מִדָּמָה אֶל אֹהֶל מוֹעֵד' אֶל הַקְּדוֹשׁ פְּנִימָה, וְכִיּוֹן שֶׁעֲלָה לֹא יֵרֵד, כִּי הַדְּבָרִים שֶׁנִּתְקַדְּשׁוּ בְּפָנִים אֵין

משנה הלכות

ובכלל לאו זה שלא יאכלוהו¹. חטאת הפנימי שהעלה דמו לפני ולפנים נפסל הקרבן². ודוקא שהכניס דרך ביאה, אבל הכניס הדם בפשפש או דרך חלון או דרך גג לא נפסל דלאו דרך ביאה הוא³.

מעשה חטאות פנימיות. שחיתן בצפון וקיבול דמן בכלי שרת בצפון⁴, ודמן טעון ז' הזאות על הפרוכת, וד' מתנות על ד' קרנות מזבח הזהב⁵, חוץ מפר ושעיר של יום הכיפורים שטעונין שמונה הזיות על בין

והאשם והעולה והשלמים מחשבון המצוות, כי עיקר המצוה היא הקרבת הקרבן, וסדר עשייתן הוא חלק מהמצוה.

קלט) חטאות הפנימיות. חטאות הפנימיות הם, פר ושעיר של יום הכיפורים, ופר כהן משיח, ופר העלם דבר של ציבור, ושעירי עבודה זרה, ונקראין פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים⁶.

הכנסת דם חטאות לפנים. חטאת החיצון שנכנס דמה לפנים נפסל ונשרף⁷.

קלט) א. רמב"ם הל' מעשה הקרבנות פ"א הט"ו-ז. ב. רמב"ם הל' פסולי המוקדשין פ"ב ה"י, פי"ט ה"ב. ג. מנחת חינוך. ד. רמב"ם שם הי"ד. ה. שם הי"ג. ו. שם הל' מעשה הקרבנות פ"ה ה"ב-ג. ז. שם הי"ג והט"ו-ט.

לְהוֹצִיאַן חוּץ מִמְחֻצְתּוֹ, כִּי מִי יוּכַל לְהִנּוֹת מִן הַהֶקְדֵּשׁ אוֹ לְהוֹצִיאֹו מִקֹּדֶשֶׁה חֲמוּרָה לְקֹדֶשֶׁה קָלָה אַחֲרֵי אֲשֶׁר הוּבֵא אֶל הַקֹּדֶשׁ פְּנִימָה' (טעמי מצות (לר"מ הכבלי) לא תעשה עה). וְעַל דֶּרֶךְ הַסּוּד חֲטָאת פְּנִימִית שְׂרוּמֹזת לְפָנַי וְלִפְנֵים, אֵינָה נֵאֱכָלֶת כָּלֵל לְפִי שְׂפֹדָה לְמַעַלָּה, וְלָכֵן 'בָּאֵשׁ תִּשְׂרַף' כָּפֵי הַפְּנִימִיּוֹת (עיין מצודת דוד (רדב"ז) מצוה שנג).

זבחים פב. רמב"ם הל' מעשה הקרבנות פ"א, והל' פסולי המוקדשין פ"ב, ספר המצוות לא תעשה קל"מ, סמ"ג לאוין שכ"ד.

מצוה קמ

דִּין אֲשֶׁם (מצות עשה ס"ד)

צְנוּת הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא שִׁיעֲשׂוּ הַכֹּהֲנִים מַעֲשֵׂה קָרְבַּן הָאֲשֶׁם כְּמִשְׁפָּטוֹ, שְׁנֵאמַר (ויקרא ז, א) 'זֹאת תִּזְרֹת הָאֲשָׁם'.

משנה הלכות

הקרבן כיון דלא בעי כלי, ושורפין אותו מספקי^י. פר ושעיר של יום הכיפורים שהזה בקדשי קדשים כדינו, והוציא להיכל להזות, ואח"כ חזר והכניסו לקדשי קדשים נפסל הקרבן, אע"ג דמקודם שם היה מקומו, מ"מ עכשיו דנפיק לאו מקומו הוא^ט. ונחלקו הפוסקים^{טו} אי בהכנס לחוד נפסל הקרבן או בעי דקא זרק בפנים או בחוץ. ונוהגת בזמן הבית בזכרים ונקבות. והאוכל ממנו כזית לוקה.

קמ) מעשה אשם. כל האשמות אינם באים אלא מזכרי כבשים בלבד, ויש אשם בא מן הגדולים, ויש בא

הבדים ושמונה על הפרוכת וארבע על ארבע קרנות מזבח הזהב ושבע על אמצעו של מזבח הזהב^ב ומתנה אחת מהן מעכבת^ט. שירי הדם היה שופך על יסוד מערבי, אם לא נתן לא עיכב^א.

שאר דיני הכנסה לפנים. קיבל דמן בשתי כוסות והכניס כוס אחד לפנים נפסל הקרבן, וכוס שני שנשתמר בחוץ נפסל ולא יזרקנו ונשרף בעזרה כדין קדשים שנפסלו בעזרה^ב. הכניס חטאת בצוואר מלא דם לפנים לא נפסלה דבעינן קיבל דמו בכלי^י. הכניס חטאת העוף בצווארו לפנים איבעיא דלא איפשטא בגמרא (זבחים צב:) אי נפסל

ח. שם הי"ב. ט. שם הל' פסולי המוקדשין פ"ב ה"ג. י. שם הל' מעשה הקרבנות שם הי"א. יא. שם הל' פסולי המוקדשין שם. יב. מנחת חינוך אות ב' ע"פ רמב"ם שם הי"ט. יג. עיין מנחת חינוך אות ז. יד. עיין רמב"ם שם הי"ז י"ט. טו. שם הי"ד. טז. שם הט"ז, ועיין בכסף משנה ולחם משנה שם, ועיין מנחת חינוך.

מְשַׁרְשֵׁי הַמִּצְוֹת. מֵה שְׂמֵבֶאֱר לְעִיל (מצוה קלח). וְחֲטָאת וְאִשֶּׁם הַבָּאִים עַל חֲטָא הֵם קִדְשֵׁי קִדְשִׁים, שְׂרִמְזוּ בָהֶם מֵעֶלְת בַּעֲלֵי תְשׁוּבָה, שְׁלֹא יִדְמָה בְּעֶצְמוֹ שֶׁהוּא מֵרַחֵק מֵהַשֵּׁם וּמִמְעֶלְת הַצְּדִיקִים, מִפְּנֵי עֲוֹנוֹתָיו וְחֲטָאֵיו שְׁעֵבֶר קִדְם שְׁיֵשֵׁב, אִין הִדְבָּר בֵּן, כִּי הוּא אָהוּב וְנִחְמָד לְפָנֵי הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְעַל דֶּרֶךְ שְׂאֲמָרוֹ (ברכות לד:): 'בְּמִקּוֹם שְׂבַעֲלֵי תְשׁוּבָה עוֹמְדִים אִין צְדִיקִים גְּמוּרִים יְכוּלִים לַעֲמֹד' וְהוּי כְּאֵלוֹ לֹא חֲטָא מְעוֹלָם, וְזוֹנוֹת נַעֲשׂוּ לוֹ זְכוֹת אִם שָׁב בְּאֵמֶת וּבִלְבַב שְׁלֵם וּלְפּוֹם צַעֲרָא אֲגָרָא, שְׁהָרִי טַעַם טַעַם חֲטָא וּפְרִשׁ מִמֶּנּוּ. וְלִכֵּן הַשְּׁלָמִים שְׂאִינָם בָּאִים עַל הַחֲטָא הֵם רַק קִדְשִׁים קָלִים נֶגְדַּת הַחֲטָאת וְהָאִשֶּׁם (אברכנאל ויקרא ז, א-י). גַּם כִּי הַחֲטָאת וְהָאִשֶּׁם הֵם מֵהַצְּוִי וְחִיּוּב, וְהַשְּׁלָמִים בָּאִים נִדְבָה, וּכְבָר אָמַר (קידושין לא):

'גְּדוֹל הַמִּצְוָה וְעוֹשָׂה'.

רמב"ם הל' מעשה הקרבנות פ"מ, ספר המצוות מצות עשה ס"ה, סמ"ג עשין קפ"ב.

משנה הלכות

מחצי המזבח, שתי מתנות שהן ארבע על קרן מזרחית צפונית ומערבית דרומית, ומתכוין שיהא הדם מקיף הזוית כמין גאם^א. האימורין נקטרין על המזבח, והבשר נאכל לכהנים בעזרה ליום ולילה עד חצות^ב. עורן נחלק לכהנים הראויים לעבודה^ג, פרט לטבול יום ומחוסר כיפורים ואונן שאינן חולקין בעורות^ד.

שאר פרטים. ודע דרש"י בפרשת צו (ויקרא ז, ב. ד"ה ישחטו) פירש וזה לשונו 'לפי שמצינו אשם בציבור נאמר 'ישחטו' רבים',

מן הקטנים^א, פירוש גדולים בן שתי שנים, קטנים בן שנה^ב. טעונין סמיכה ווידוי כחטאת^ג. שחיטתן וקיבול דמן בכלי שרת בצפון^ד, ונשחטין לשם אותו החטא שבא עליו^ה, ואינן טעונין נסכים חוץ מאשם מצורע^ו. וכל דיניהם שוין, חוץ מאשם מצורע שיש שינוי בקבלת דמו^ז. צריך ב' כהנים אחד מקבל דמו בכלי וזרקו על המזבח, והשני מקבל דם בידו הימנית ומערה לידו השמאלית ומזה באצבעו הימנית על תנוך אוזן המצורע ועל בוהן ידו ורגלו הימנית^ח. זריקת הדם בכלי למטה

קמ) א. רמב"ם הל' מעשה הקרבנות פ"א ה"י. **ב.** כסף משנה שם, ורמב"ם שם ה"ד. **ג.** רמב"ם שם פ"ג ה"ו. **ד.** שם פ"ה ה"ג וה"ו. **ה.** מנחת חינוך. **ו.** רמב"ם שם פ"ב ה"ב-ג. **ז.** שם פ"ט ה"א-ב. **ח.** שם הל' מחוסרי כפרה פ"ד ה"ב. **ט.** שם הל' מעשה הקרבנות פ"ה ה"ו. **י.** שם הי"ח. **יא.** שם פ"י ה"ז-ח. **יב.** שם פ"ה הי"ט. **יג.** שם פ"י הי"ד והכ"א.

מצוה קמא

דין שלמים (מצות עשה ס"ה)

צְנוּת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַפְתֵּנִים שִׁיקְרִיבוּ קָרְבַּן הַשְּׁלָמִים כַּמְשֻׁפֵּט הַכְּתוּב
 בַּתּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא ג, א) 'וְאִם זֶבַח שְׁלָמִים קָרְבְּנוֹ וְגוֹ'. וְכַתִּיב (שם ז,
 יא-יב) 'וְזֹאת תֹּרַת זֶבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר יִקְרִיב לָהּ. אִם עַל תּוֹדָה יִקְרִיבְנָו'.

מִשְׁרָשֵׁי הַמִּצְוָה. כִּי הַשְּׁלָמִים עוֹשִׂים שְׁלוֹם לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה, הֵא פִּיֶצֶד,
 לְמַטָּה יֵשׁ בָּהֶם חֶלֶק לְמִזְבֵּחַ וְחֶלֶק לְכַהֲנִים וְחֶלֶק לְבַעֲלִים, דְּמִן
 נִזְרֵק הַחֶלֶב נִקְטָר, חֻזָּה וְשׁוֹק לְכַהֲנִים, וְהַבֶּשֶׂר נֶאֱכָל לְבַעֲלִים, וְאָמְרוּ רַז"ל
 (תנחומא צו ז, ועיין שם ד) 'גְּדוּלַּת הַשְּׁלָמִים שֶׁהֵן עוֹשִׂין שְׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל לְאַבְיָהֶם

משנה הלכות

מעשרה עשרונים מצות, עשרה מהם
 מרובכת, ועשר ריקקין, ועשר מאפה תנור.¹
 שלמי חגיגה מביא בכל יום טוב שוה ב' כסף,²
 וטעונין סמיכה ונסכין, ואינו מתוודה עליהן
 רק אומר עליהן שיר ושבח.³

מעשה שלמים. שחיתתן בכל מקום בעזרה.
 שחטן בהיכל כשר, על הגגות
 פסולין.⁴ וצריך שיהיו דלתות היכל פתוחות,
 היו נעולות פסולין.⁵ מקבל הדם וזורקו
 ממזרק על מזבח החיצון שתי מתנות שהן
 ארבע למטה מחוט הסיקרא בקרן מזרחית
 צפונית ומערבית דרומית.⁶ נותן האימורין
 וחזה ושוק על ידי הבעלים, כהן מניח ידו
 תחת ידם ומברך ומניף בצד מזרח, מוליך
 ומביא מעלה ומוריד.⁷ קרבן תודה לוקח אחד

והוא פלא דאין אשם בציבור, וכבר העירו
 בזה האחרונים ז"ל, דוק ותשכח. ואין אשם
 בשותפין.⁸ ואין מקבלין מיד רשע או מחלל
 שבת בפרהסיא, ולא מן העכו"ם.⁹ ונוהג בזמן
 הבית בזכרי כהונה.

קמא) מיני שלמים. קרבן שלמים בא מן
 הבקר ומן הצאן כבשים ועזים,
 זכרים ונקבות, אין עוף בא שלמים.¹⁰ ד' מיני
 שלמים הם, א) כבשי עצרת הבאים עם שתי
 הלחם, והם קדשי קדשים. ב) שלמי היחיד
 שהם שלמי שמחה וחגיגה, הבאים בלא לחם.
 ג) שלמים הבאים בנדר ונדבה, היינו תודה
 ובא עם הלחם. ד) איל גזיר במלאת ימי גזרו,
 ובא עם הלחם.¹¹ לחמי תודה מ' חלות, עשר
 חלות מעשרה עשרונים חמץ, ושלשים חלות

יד. שם הל' שגגות פ"ט הי"ב. והוא ממשנה כריתות כב: כג. טו. רמב"ם הל' מעשה הקרבנות פ"ג ה"ב וה"ד.
 קמא) א. רמב"ם הל' מעשה הקרבנות פ"א הי"א. ב. שם פ"ט וה"ג וה"ד-ה, וחינוך. ג. רמב"ם שם פ"ט הי"ז-יח.
 ד. שם הל' חגיגה פ"א ה"א-ב. ה. שם הל' מעשה הקרבנות פ"ג הט"ו. ו. שם פ"ה ה"ד. ז. שם ה"ה. ח. שם
 ה"ו. ט. שם פ"ט ה"ו-ז.

שֶׁשְׁשָׁמִים' (עיון מעמי מצות (לר"מ הכבלי) מצות עשה סה). וְהֶעֱנַן כִּי כָּל זְמַן שֶׁהָרָא יִסּוּדוֹת שֶׁבְּאָדָם שָׂרוּי שְׁלוֹם בֵּינֵיהֶם, עַל יְדֵי זֶה יַעֲמֵד הָאָדָם חַי כָּל הַזְּמַן הַמְּגֻבֵּל מֵאֵת הַשֵּׁם יִתְפָּרֵד. וְהָעוֹן גּוֹרֵם מִצָּה וּמְרִיבָה בֵּין הַיָּצָר טוֹב וְהַיָּצָר הָרָע, וּמְמַלְּא גַם הַיִּסּוּדוֹת עוֹרְכִים מִלְחָמָה זֶה עִם זֶה, וּכְשֶׁשָּׁב נַעֲשִׂים רַעִים הָאֱהוּבִים שְׁלֵא יִתְפָּרְדוּ (אשל אברהם (טובייאנה) מצוה קפד). וְנֶאֱמַר 'אֲשֶׁר יִקְרִיב לָהּ" מִה שְׂאִין כֵּן בְּשָׂאֵר קְרֻבָּנוֹת, שֶׁהַשְּׁלָמִים שֶׁהֵם דוֹרוֹן 'יְדִיו תְּבִיאֵינָה' (ויקרא ז, ל).

זבחים נה. רמב"ם הל' מעשה הקרבנות פ"ט, ספר המצוות עשין ס"ו, סמ"ג עשין קפ"ג.

מצוה קמב

דין גזירת (לא תעשה ע"ז)

הַזְּהִיר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁלֵא לְהוֹתִיר מִקְרָבֵן תּוֹדָה עַד לְמַחֲרַת יוֹם זְבִיחָתוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא ז, טו) 'וּבִשֶׁר זָבַח תּוֹדַת שְׁלָמָיו בְּיוֹם קְרָבָנוֹ יֵאָכֵל לֹא יִנִּיחַ מִמֶּנּוּ עַד בֶּקֶר'. וְנֶאֱמַר (שם כב, ל) 'לֹא תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ'. וְהוּא הַדִּין לְשָׂאֵר קְדוּשִׁים שְׁלֵא לְהוֹתִיר חוּץ לְזְמַן אֲכִילָתוֹ.

משנה הלכות

הלכות ח"ג (סי' ר"ח) שכן מבואר בראשונים ודלא כקצת אחרונים שטענו בזה. אין רשאין לאכול מקרבן קודם הקטרה^ט. נטמאו או נאבדו האימורין נותר הקרבן אחר הזריקה^י. ונוהג בזמן הבית בזכרי כהונה.

קמב) גדר האיסור. אסור להותיר מבשר הקדשים לאחר זמן אכילתן שנאמר בקרבן תודה 'לא תותירו ממנו' וגו', והוא הדין לשאר קדשים כולם.

מעשר מן הלחם ומניף עמו. איל נזיר לזכח הכהן זרוע בשילה ואחד מעשר מהלחם וחזה ושוק, ומניף במזרח^י. מולחין האימורין ומקטירן^י.

אכילתן. והחזה והשוק נאכלין לכהנים^י, והבשר נאכל לבעלים^י, התודה ולחמה ליום ולילה^י, והשאר לשני ימים ולילה אחד^י. שלמי תודה ומותר הפסח נאכלין ליום ולילה עד חצות^י, עיון משנה

י. שם ה"ז. יא. שם ה"ט. יב. שם פ"ה ה"ח. יג. שם פ"ו ה"ד. יד. שם פ"ט ה"א. טו. שם פ"י ה"ז. טז. שם ה"ו. יז. שם ה"ח, ועיון מנחת חינוך. יח. רמב"ם שם פ"ט ה"א. יט. פסחים נט:

מִשְׁרָשֵׁי הַמִּצְוֹת. כִּי לְפִי מַעֲלַת הַקְּדוּשִׁים צְוֶה הַשֵּׁם שְׂלֵא לְהוֹתִיר מֵהֶם, וְצְוֶה שְׂאֵם הוֹתִיר מֵהֶם אֶפְלוּ בְּאֲנָם שְׂלֵא לְאָכַל מִמֶּנּוּ, עַד שֶׁנֶּעֱנֶשׂ עָלָיו כְּרַת בְּאֲכִילָתוֹ, וְהַכֹּל לְמַעַלַת הַקְּדוּשׁ, וְצְוֶה לְשָׂרְפוּ בְּאֵשׁ שְׂלֵא יִבֹּאוּ לְיָדֵי תַקְלָה. וַיֵּשׁ בְּזֶה רִמּוֹ לְבַטְחוֹן בְּשֵׁם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׂלֵא יִהְיֶה אָדָם חוֹלֵק עֲצָמוֹ בְּמֵאֲכָל יוֹתֵר מִדָּאֵי וּלְהַצְנִיעַ לְיוֹם מָחָר, בְּרֵאוֹתוֹ שֶׁצְוֶה הָאֵל לְכַלּוֹת בְּשֵׁר קִדְשׁ כְּלָיוֹן גְּמוּר מִשְׁעֵבֶרָה שְׁעֵתוֹ, וְלֹא רָצָה שְׂיִהְיֶה בּוֹ בְּרִיָּה אַחֲרַת לֹא אָדָם וְלֹא בְהֵמָה (חִינוּךְ לַהֲלֹךְ מִצְוֶה קמג). וְעַל דֶּרֶךְ הַסּוּד לְפִי שְׂכַל יוֹם וַיּוֹם יֵשׁ לוֹ פֶּחַ מִיַּחַד הַפּוֹעֵל בּוֹ, וְלֹא יוֹתִירוּ אֵלָיו עַל אֵלָיו, וּמִכָּאֵן תְּכִין מַה שְׂאִין יוֹם טוֹב מִכִּין לְשֶׁבֶת. וּבְסִפְרֵי הַבְּהִיר (סוּף פִּיסקָא פב) 'לְלַמְדֵךְ

משנה הלכות

בנודע ביהודה (יו"ד מהדורא תנינא סי' נג) ונדחק לישב, ועיין מנחת חינוך, ועיין שו"ת משנה הלכות (ח"ג סי' ר"ב).

שאר פרטים. עצמות קרנים וטלפיים שאינן ראויין לאכילה אינן עובר, עצמות שיש בהם מוח חל עליהם נותר וצריך לשורפם¹. האוכל כזית נותר במזיד חייב כרת ובשוגג חטאת קבוע². אכל חצי זית נותר וחצי זית פיגול מצטרפין³. ומאימתי יתחייב בנותר בקדשי קדשים מאחר שיעלה עליהם עמוד השחר, ובקדשים קלים משקיעת החמה של יום שני שהוא תחילת ליל יום שלישי⁴. ובגמרא זבחים (פז:): נחלקו אי יש לינה בראשו של מזבח לעשות נותר. ואם משלה בהן האור בין במקצתו ובין ברובו לכולי עלמא אינו נפסל בראשו של מזבח, משלה בהן אור ברובו אפילו ניטלו מעל המזבח

הטעם שאין לוקין. והמותיר אינו לוקה משום דהוה לאו שאין בו מעשה, ועוד שהכתוב ניתקו לעשה⁵. והכסף משנה ומשנה למלך הקשו להרמב"ם למה כתב הטעם דניתקו לעשה ולא כתב משום דהוה לאו שאין בו מעשה, ויש לומר שמדובר כגון שעשה מעשה וסגר הבשר במקום שלא יוכלו לאכול, או שעשה מעשה אחרת בבשר שלא יוכלו לאכול, ומכל מקום יש את הטעם דהכתוב ניתקו לעשה (ועיין בגמרא חולין (קמא). במצות שילוח הקן 'בטלו ולא בטלו כגון שקצץ הכנפים', וברש"י שם (ד"ה אלא למאן דתני) 'כגון ששחטה', ויש לעיין בזה)⁶. ודעת הצ"ח⁷ דבקרבת פסול גמי שייך איסור נותר, ודבריו לכאורה תמוהין ממה שאיתא בגמרא כריתות (יד). ד'נותר ופיגול בחדא בהמה לא משכחת לה', וכבר הקשה עליו

קמב) א. רמב"ם הל' פסולי המוקדשין פ"ח ה"ט, וכסף משנה שם. ב. עיין מנחת חינוך מצוה ח אות י. ג. בפסחים לד. ד"ה לול קטן. ד. רמב"ם שם פ"ח ה"ט, ועיין מנחת חינוך מצוה ת. ה. רמב"ם שם פ"ח ה"י. ו. שם ה"א. ז. שם ה"י.

שָׁפֵל יוֹם יֵשׁ לוֹ כַּח' וְכוּ'. וּבְזוֹהַר (ח"ג פה. ועיין שם צב.) 'תָּא חֲזִי לִית לָךְ יוֹמָא
 וְיוֹמָא דְלָא שְׁלֵמָא בֵּה יוֹמָא אַחְרָא' (רקאנאמי כפר' צו (ויקרא ז, טו). ועיין מצודת דוד
 (רדב"ז) מצוה שצח).

פסחים ד. פא: חולין פג. ששהי זבחים וששהי תמורה, רמב"ם הל' פסולי המוקדשין פי"ח,
 ספר המצוות לא תעשה ק"ב, סמ"ג לאוין שמ"ג, וראים תמ"ז.

מצוה קמג

דין שרפת נותר (מצות עשה ס"ו)

צְוָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְשַׂרְף הַנּוֹתֵר מִבֶּשֶׂר הַקְּדוֹשִׁים אַחַר עֵבֶר זְמַן
 אֲכִילָתָם הַמְּגֻבֵּל לָהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא ז, יז) 'וְהַנּוֹתֵר מִבֶּשֶׂר הַזֶּבֶחַ בַּיּוֹם
 הַשְּׂלִישִׁי בָּאֵשׁ יִשָּׂרַף!'

משנה הלכות

קמו. קרבן שנפסל בספק תעובר צורתו
 ואחר כך תשרף.¹

פסולים הנשרפים. נשחט בלילה ונשפך
 דמו ויצא דמו והלך והיוצא
 והנשחט חוץ לזמנו או חוץ למקומו או קיבלו
 פסולין את דמו וזרקו, והניתנין למעלה
 שניתנו למטה והניתנין בפנים וניתנו בחוץ
 וכן להיפוך והפסח והחטאת ששחטן שלא
 לשמן ואשם תלוי שנודע לו שלא חטא אחר
 שנזרק דמו, וחטאת העוף הבא על הספק כל
 אלו פסולי המוקדשין בשריפה ושריפתן
 במקדש.² פרים הנשרפים, ושעירים הנשרפים
 אם היתה בהם לינה ויציאה קודם שיגיע
 זמנם לצאת ספק אם פוסלת את בשרם,
 ונפסלים מספק ונשרפים בעזרה.¹

לעולם לא יעשה עוד נותר.³ קדשי עכו"ם אין
 בהם משום נותר.⁴ ונוהג בזמן הבית בכל
 אישי ישראל.

קמוג) גדר המצוה. בשר קדשים שנשאר
 לאחר זמן אכילתו, היינו יום
 ולילה לקדשי קדשים ושני ימים ולילה אחד
 לקדשים קלים, הרי זה נותר ומצותו
 בשריפה.⁵ ובכלל הלאו דנותר גם כן פיגול
 וכל פסולי המוקדשין, הן קדשי קדשים הן
 קדשים קלים הן בשר הן מנחות, שמצוה
 לשורפן.²

זמן השריפה. נותר ופיגול שריפתו ביום,
 ואינו דוחה שבת ויום טוב, שורפין
 נותר ופיגול וטמא כאחד.³ טומאת קדשים
 הוא מצות עשה בפני עצמה (להלן מצוה

ח. זבחים פה: ועיין שו"ת משנה הלכות ח"ג סי' ר"ג. ט. רמב"ם שם הכ"ד. **קמוג** א. רמב"ם הל' פסולי
 המוקדשין פי"ח ה"י. ג. שם פי"ט ה"א. ג. שם ה"ה. ד. שם ה"ב. ה. שם ה"א-ב וה"ה. ו. שם ה"ג.

מִשְׂרָשֵׁי הַמִּצְוָה. מִה שְׂמֵבֵאֵר בְּמִצְוֹת נֹזֶרֶת (מצוה קמב). וְעוֹד לְפִי שֶׁהַטֵּבַע
 שָׁל כָּל בֶּשֶׂר לְהַפְסֵל בְּשִׁהִיָּה וְלִבְא לִיְדֵי חֶסְרוֹן, וְעַל כֵּן לְהַגְדִּילָת
 הַקֶּרֶבֶן נִצְטוּיָנוּ לְשָׂרְפוֹ מִיָּד וּלְבַעֲרוֹ מִן הָעוֹלָם לְכָל יְקוּץ אָדָם בּוֹ וּבְרִיחוֹ,
 וְנִמְצְאוּ קִדְשִׁים מִתְבִּיזִין, וְתַכְלִית הַכְּלִיזוֹן הַגָּמוּר הוּא עַל יְדֵי הָאִשׁ יוֹתֵר מִן
 הַפְּרִוּר וְזִרְיָה לְרוּחַ אוֹ לְכָל דְּבָר אֲחֵר (חינוך). גַּם כִּי אֵינּוּ מִן הַכְּבוֹד שֶׁיְהִיֵּא
 קֶרֶבֶן ה' חֲצִיזוֹ נִקְרָב עַל הַמִּזְבֵּחַ לְאִשֵּׁי רִיחַ נִיחוּחַ וְחֲצִיזוֹ מְטַל בְּאִשְׁפָּה בְּכִיזוֹן
 וְשִׁבְלָכִים יֹאכְלוּ מִמֶּנּוּ. וְעוֹד שְׂלֵא יָבוֹאוּ בּוֹ לִיְדֵי תַקְלָה, לְכֵן 'בְּאִשׁ יִשְׂרָף'.

מראה מקומות עיני מצוה קודמת, ועוד ברמב"ם הל' פסולי המוקדשין פי"ט, ספר המצוות
 מצות עשה צ"א, סמ"ג עשין ר"ז, וראים שפ"ט.

מִצְוַת קַמַּד

דִּינֵי פְגוּל (לֹא תַעֲשֶׂה ע"ח)

הַזֹּהֵר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂלֵא לְאָכַל פְּגוּל, שְׁנֵאמַר (ויקרא ז, יח) 'לֹא יֵחָשֵׁב
 לוֹ פְּגוּל יִהְיֶה'.

משנה הלכות

שאר פרטים. בשר הנמצא בעזרה או בירושלים תעובר צורתו ויצא לבית השריפה^ז. מי שיצא מירושלים ונזכר שיש בידו בשר קודש, אם עבר את צופים (שם המקום הידוע) שורפו במקומו, ואם לאו עד כזית חוזר ושורפו בירושלים, פחות מכן אינו צריך, אורח שורף הנוטר לפני בית המקדש מעצי המערכה^ח. כל הנשרפין חוץ לעזרה כל העצים כשרים לשריפתן אפילו בקש וגבבא, שנאמר (ויקרא ד, יב) 'על עצים באש' אש מכל מקום, ולא הוציא אלא הסיד והרמץ^ט. ונוהג בזמן הבית בזכרים ונקבות.

קמד) גדר האיסור. כהן העובד והמקריב קרבן שחישב עליו מחשבת פסול בשעת עבודה לאכול או להקטיר חוץ לזמנו המוגבל נעשתה הקרבן פיגול, והאוכל כזית ממנו במזיד חייב כרת, ובשוגג מביא חטאת קבוע^א. ובאלו עבודות נפסל הקרבן בשחיטה ובקבלת הדם ובהולכה ובזריקת הדם, בכל אחד מאלו עבודות נפסל הקרבן, ובעוף במליקה ובמיצוי הדם, ובמנחות אם חישב בשעת קמיצה או בנתינת הקומץ בכלי שרת או בהולכתו אל המזבח או בנתינתו על האש להקטיר קומצה או לאכול כזית

ז. שם ה"ד. ח. שם ה"ה. ט. שם ה"ו מעשה הקרבנות פ"ז ה"ה. קמד) א. רמב"ם הל' פסולי המוקדשין פי"ג ה"ב, ושם פי"ח ה"ו.

מִשְׂרָשֵׁי הַמִּצְוָה. כִּי עֲנִינֵי הַקֶּרֶן הֵם לְהַכְשִׁיר מַחְשְׁבוֹת בְּנֵי אִישׁ, וּלְצַיֵּר בְּנַפְשָׁם מֵתוֹךְ הַפְעֵלָה שְׁפִיץ יָדָם רַע הַחֲטָא וְטוֹב דְּרָכֵי הַיִּשָּׁר, וְכִיּוֹן שֶׁעָקַר סִבְתוֹ שֶׁל הַקֶּרֶן הִיא טְהוֹרַת הַמַּחְשְׁבוֹת, רָאוּי לְהַפְסֵל בּוֹ מַחְשְׁבוֹת הַנְּטוּיּוֹת מִן הַיִּשָּׁר בְּכָל מַעֲשָׂיו, וְהִיא אֲמַת וְיִסוּד הַכֹּל כִּי הַשֶּׁכֶל עָקַר (חינוך). וְטִמְאַת קָרִי יוֹכִיחַ שֶׁהַמַּחְשְׁבָה וְהַרְהוּר מְבִיאוּ לְכַדֵּי, וְטַהַר הַמַּחְשְׁבָה הַכָּרַח לְתַפְלָה בְּיוֹן שֶׁהוּא בְּמָקוֹם קָרְבָן: שְׁלֵא יֵאמְרוּ פְּגוּל הוּא (טעמי מצות (לר"מ הבבלי) לא תעשה עו). וְעַל דֶּרֶךְ הַפּוֹד שֶׁהַחֹשֵׁב לְאָכַל אוֹ לְהַקְטִיר חוּץ לְזִמְנוֹ אוֹ מְקוֹמוֹ מוֹצִיא הַקֶּרֶן מִמְּקוֹם הַקְּדוּשָׁה וּמְזַמֵּן לָהֶם לְמָקוֹם הַטְּמֵאָה וּבְרִשׁוֹת אֲחֵרִים שְׁלֵא הָיוּ מְזַמְנִים לָזֶה, וּכְבָר יִדְעָתָ כִּי הַמַּחְשֵׁב

משנה הלכות

חייב כרת אלא מלקות^א.

שאר פרטי דינים. חישב אפחות מכזית לא נפסל הקרבן^ב. חישב בקומוץ ולא חישב בלבונה אינו פיגול דאין מפגלין בחצי מתיר ונפסל הקרבן^ג. פיגול הראוי למזבח, כגון אימורין ואברי עולה שהעלן על ראש המזבח משמשלה בהן האור ברובו פקע פיגולו ממנו^ד. קדשי עכו"ם אין בהם משום פיגול והקרבן נפסל^ה. הפיגול והגותר מצטרפין זה עם זה לכזית וכל הפיגולים והגותרין מצטרפין^ו. ונסתפק מרן כק"ז בשו"ת בית שערים (יו"ד סי' טו) בחושב שהקרבן חולקין וחושב לאכול ממנו לאחר ג' ימים אי הוה פיגול, דאפשר דלא הוה פיגול אלא כשחושב לאכול ממנו כשהוא נותר ויודע שהוא קדשים. ונסתפקתי בכהן שחשב מחשבת פיגול לאכול חוץ לזמן דרבנן כגון בקדשים

משיריה למחר, בכל אלו נפסלות^ז. אכל המתיר עצמו כגון הקומוץ או הדם, וכן בשר חטאות הנשרפות, ומנחות הנשרפות אינו חייב כרת אלא בלאו, ואינן מתפגלין לעולם שאין להם מתירין, שהם הם המתירין, וכן הלבונה והקטורת והיין ולוג שמן של מצורע^ח. ולא פסלה רק מחשבת כהן כשר^ט.

שאר מחשבות פסול. חישב לאכול הקרבן חוץ למקומו, כגון חוץ לעזרה בקדשי קדשים וחוץ לחומה בקדשים קלים, נפסל הקרבן ואינו נעשה פיגול, וכן מחשבת שינוי בעלים שנתכוין לבעלים אחרים או שינוי קרבן כגון שלא נתכוין לשם קרבן זה (ושני אלו האחרונים הם רק בחטאת ופסח, ובמנחות חוטא וסוטה)^י. חישב חוץ לזמנו ומחשבה אחרת הפוסלת, כגון חוץ למקומו וכיוצא בו הפוסלת קרבן, נפסל הקרבן ואינו

ב. ראה ע"ז כ: "ונשמרת מכל דבר רע" (דברים כג, י) שלא ירהר אדם ביום ויבוא לידי טומאה בלילה. ג. ברכות כו: ד. שם פי"ג ה"ד וה"ה-ו. ה. שם פי"ח ה"ז-ח. ו. שם פי"ד ה"ב. ז. שם פט"ו ה"ג. ח. שם פט"ז ה"ב. ט. שם פי"ד ה"י. י. שם פט"ז ה"ז. יא. שם פי"ח ה"כ"א. יב. שם ה"כ"ד. יג. שם ה"א.

בַּעֲבוּדָה זָרָה כְּאֵלוֹ עֲשָׂאָה־י, וְכֵן בְּקִרְבָּנוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת מִחֻשְׁבָּה פּוֹסְלֵת בְּהֵן
כְּאֵלוֹ הַקְּרִיבוֹ לְעֲבוּדָה זָרָה (מצודת דוד (רב"ז) מצוה שצח).

ריש כריתות, רמב"ם הל' פסולי המוקדשין מפ"ג עד פ"ח, ספר המצוות לא תעשה קל"ב,
סמ"ג לאוין של"ז, יראים שצ"ט.

מצוה קמה

דִּין קִדְּשִׁים שְׁנַטְמָאוֹ (לא תעשה ע"ט)

הַזְהִיר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁלֹא לֶאֱכֹל בֶּשֶׂר הַקְּדוֹשִׁים שְׁנַטְמָאוֹ, שְׁנֹאֲמַר
(ויקרא ו, יט) 'וְהַבֶּשֶׂר אֲשֶׁר יִגַע בְּכָל טָמֵא בְּאִשׁ יִשְׂרָאֵל'.

מִיִּשְׂרָאֵל הַמְצֻנָּה. שְׁכָל דְּבַר שְׁנַטְמָאוֹ לְגִבּוּהַ מִתְחַלָּה וְנִפְסַל מִשְׁלַחַן
הַמִּלְכָּה אֵינּוּ רְאוּי לְשׁוּם הַדְּיוּט לֶאֱכֹל אוֹתוֹ בִּיּוֹן דְּשֵׁם הַמִּלְכָּה נִקְרָא
עָלָיו (מצודת דוד (רב"ז) מצוה שצד). גַּם כִּי בְּשַׁנְטָמָאוֹ אֲזָלָא טְהָרָה, שְׂאֵי אִפְשָׁר
הַיּוֹתָם יַחַד טְמָאָה וְטְהָרָה, וְאֵין לֶאֱכֹל פֶּת הַמִּלְכָּה אֲלָא בְּטְהָרָה וְגוּף נָקִי

משנה הלכות

חייב עליו משום טומאת בשר, דכיון דלא
קרינן ביה 'ונכרתה' לא קרינן ביה 'והבשר',
ובמס' מעילה (י). אמרו 'זה הכלל כל שיש לו
מתירין אין חייבין עליו משום פיגול ונותר
וטמא עד שיקריבו מתיריו, וכל שאין לו
מתירין כיון שקידשו בכלי חייבין עליו משום
נותר טמא, ופיגול אין בו'. ומכין אותו מכות
מרדות מדרבנן. נטמא בטבול יום ומחוסר
כיפורים אינו חייב על טומאת בשר
להרמב"ם, והראב"ד חולק.¹

טומאת הגוף. טמא שאכל בין קודש טהור
בין קודש טמא חייב.² כל הקרבנות

אחר חצות קודם עלות עמוד השחר, אי נימא
כיון דאסור מדרבנן נפסל הקרבן עכ"פ
מדרבנן, או דילמא לענין זה לא גזרו חז"ל רק
להתרחק לפסול הקרבן וצריך עיון. ונוהג
בזמן הבית בזכרים ונקבות.

קמה) החיוב בטומאת עצמן. האוכל כזית
קדשים שנטמאו באב או ולד
הטומאה לוקה.³ ונסתפקו האחרונים
כשנטמאו בשלישי ורביעי בקודש אי הוה
בכלל הלאו.⁴ נטמאו בטומאה מדבריהם אינו
לוקה, ואחד קדשים שנטמאו לפני כפרה או
לאחר כפרה, אכל קודם שנזרק הדם אינו

י. עיין קידושין לט: קמה) א. רמב"ם הל' פסולי המוקדשין פ"ח הי"ג. ב. עיין מנחת חינוך. ג. רמב"ם שם,
ועיין שם הט"ז. ד. שם הט"ו. ה. שם הי"ד, וסמ"ג.

(טעמי מצות (לר"מ הבבלי) לא תעשה עז). וְאִין לֹא תִקְנֶה אֱלֹא שְׂרָפָה, שְׁלֹא יִכְשְׁלוּ בֹו בְּנֵי אָדָם וְשְׁלֹא יִתְבַּזֶּה בַּחוּצוֹת וְיִהְיֶה שְׁלַחַן הַמֶּלֶךְ מִגְּאֹל חֵם וְחִלְיָה. וְעַל דְּרָךְ הַסּוּד כִּי הַפְּסוּל וְהַמּוּם בָּאִים מִצַּד הַטְּמֵאָה, וְלַעוֹלָם הַכּוֹחַת הַחִיצוֹנִיּוֹת כָּל בְּוֹנְתָם לְהַטִּיל פְּגָם בְּקַדְשֵׁים כְּדֵי לְקַחַת אוֹתָם לְחֻלְקָם, וְכָל הָאוֹכֵל אוֹתָן בְּטְמֵאָתָן מוֹשְׁכִין אוֹתוֹ אֲלֵיהֶם, וְלִכֵּן בָּא הַצּוּוִי לְשַׂרְפֵן שְׁלֹא לִתֵּן לָהֶם חֻלְק בְּקַדְשָׁה (מצורת דוד שם).

פסחים כד. רמב"ם הל' פסולי המוקדשין פי"ח, ספר המצוות לא תעשה ק"ל, סמ"ג לאוין ש"ה, יראים שצ"ג.

משנה הלכות

שבבלן זה בזה ואכלן חייב אע"פ שריבה מין אחד על חברו אינו מבטלו שאין האיסורין מבטלין זה את זה^ז. עלו לראש המזבח ומשלה בהן אור ברובן פקע איסורן מהן^ח. נגע בהן אחר כך טומאה חדשה, מקבל טומאה אם עדיין ניכר האוכל^ט. וחייב על עצי הקדש דחיבת הקודש משוי להו אוכל^י. קדשי עכו"ם אינו חייב משום טומאה^{יא}. ואסור לטמא קדשים או לסבב להם ולגרום להם טומאה, והמטמאן אינו לוקה^{יב}. ונוהג לאו זה בזמן הבית בזכרים ונקבות.

הבאים בטומאה אינן נאכלין, אלא מקטיר ממנו הראוי להקטרה, והשאר הראוי לאכילה נשרף כשאר קדשים, חוץ מן הפסח בלבד שנאכל בטומאה! האוכל כזית לבונה ממנחה שנטמאת אחר שנתקדשה בכלי לוקה^{יג}. עצמות וגידים אין בהם משום טומאה^{יד}. אכל פסח שלא נצלה ולחמי תודה שלא הורמה חלתן חייב כרת משום טומאת הגוף, אף על פי שאינן ראויין למה שהן^{יז}. אכל אימורין חייב כרת^{יח}.

שאר פרטי דינים. הפיגול והנותר והטמא

ו. רמב"ם הל' ביאת מקדש פ"ד הי"א. ז. שם הל' פסולי המוקדשין הי"ב, ועיין גם שם הכ"ד וראב"ד וסכף משנה שם, ועיין מנחת חינוך. ח. מנחת חינוך, ועיין רמב"ם שם הכ"ג לענין טומאת הגוף. ט. רמב"ם שם הכ"ז. י. שם הי"ט. יא. שם הכ"א. יב. שם הכ"ב. יג. מנחת חינוך. יד. רמב"ם הל' איסורי מזבח פ"ו ה"ה, ועיין כסף משנה הל' פסולי המוקדשין שם הכ"ד, ועיין מנחת חינוך. טו. הל' פסולי המוקדשין שם הכ"ה. טז. שם הי"ג.

מצוה קמו

שִׂרְפַת קְדָשִׁים טַמְאִים (מצוה עשה ס"ז)

צְוָה תְּקַדֹּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְשַׂרְף קְדָשִׁים שְׁנַטְמָאוּ, שְׁנַטְמָאוּ (ויקרא ו, יט) וְהַבְּשָׂר אֲשֶׁר יִגַע בְּכָל טַמְא לֹא יֵאָכֵל בְּאֵשׁ יִשְׂרָאֵל.

מִשְׂרָשֵׁי הַמִּצְוָה. מֵה שֶׁפָּתַכְנוּ לְעֵיל (מצוה קמג ומצוה קמה). וְעוֹד שְׁמַאֲחַר שְׁנַטְמָאָה הַבְּשָׂר פִּקְעָה קְדָשְׁתָּהּ מִמֶּנָּה, שְׂאֵי אִפְשָׁר הֵיוּתָם יַחַד טַמְאָה וְטַהָרָה כְּמוֹ שֶׁפָּתַכְנוּ, וְלִכֵּן שׁוֹרְפִין אוֹתָהּ בְּמָקוֹם שְׁנַטְמָאָה כְּדֵי שֶׁתִּכְלָה שֵׁם הַטַּמְאָה, אִם בְּפָנִים בְּפָנִים וְאִם בַּחוּץ בַּחוּץ, כְּדֵי שֶׁלֹּא

משנה הלכות

ואם לאחר שנעשה נותר צריכין שריפה, דקיימא לן עצמות שמשו נותר בשריפה.¹ שריפת שאר קדשים, חוץ מנותר ופיגול שהוא בכלל נותר, אפשר בלילה.²

שאר הנשרפים. ואלו הן הנשרפין נוסף על אלו שהבאתי לעיל בשריפת נותר (מצוה קמג) שיער נזיר טהור וערלה וכלאי הכרם, הרי אלו ישרפו, ומשקין של ערלה וכלאי הכרם יקברו.³ ודע דבש"ת חתם סופר באו"ח (סי' קפ) וביו"ד (סי' רפ"ו) נסתפק אי ערלה וכלאי הכרם חיובן בשריפה, וכתב שלא מצא דין זה מפורש ברמב"ם כי אם בדרך אגב בדיני קדשים, והאחרונים מילאו אחריו. ופלא שהרמב"ם בהל' מאכלות אסורות (פט"ז הכ"ז) כתב מפורש דערלה וכלאי הכרם בשריפה והמשקים נקברים. גם הגאון מוהר"י פיק ומסורת הש"ס לא ציינו דברי הרמב"ם הללו

קמו) מקום שריפתו. קצת דינים עיין לעיל (מצוה קמג) גבי שריפת נותר. וקדשים שנטמאו בפנים שורפין אותן בפנים, וקדשים שורפין אותן בחוץ בין שנטמאו באב הטומאה או בולד הטומאה,⁴ דלא כמו נותר של קדשים קלים ששורפין אותן הבעלים בבתיהם.⁵ ודוקא קדשי קדשים ואימורין אפילו מקדשים קלים, אבל בשר קדשים קלים אפילו נטמאו בפנים שורפין אותן בחוץ.⁶

שאר פרטים. כל קרבנות הציבור הבאין בטומאה מקטירין מהן הראוי להקטרה, והראוי לאכול נשרף כשאר קדשים שנטמאו, חוץ מקרבן פסח הבא בטומאה שנאכל בטומאה.⁷ עצמות שאין בהם מוח אין טעונין שריפה, עצמות שיש בהם מוח חלץ המוח קודם שנעשה נותר אין צריכין שריפה,

קמו) א. רמב"ם הל' פסולי המוקדשין פי"ט ה"ו-ז. **ב.** שם ה"ז. **ג.** מנחת חינוך, רש"י פסחים כד. ד"ה פסולי. **ד.** רמב"ם הל' ביאת מקדש פי"ד ה"א. **ה.** שם הל' פסולי המוקדשין ה"ט, ועיין בכסף משנה ומנחת חינוך. **ו.** מנחת חינוך מצוה קמג, ועיין שו"ת נודע ביהודה מהדורא תנינא או"ח סי' צ"ו. **ז.** רמב"ם שם ה"י.

לְהִרְבּוֹת הַטְּמֵאָה וְלִמְעַט הַקְּדוּשָׁה, וּסְגֻלַּת הָאִשׁ לְטַהֵר כָּל טְמֵאָה וּלְבַעֵרוֹ מִן הָעוֹלָם לְפִיכָךְ 'בְּאִשׁ יִשְׂרָף' (מעמי מצות (לר"מ הבבלי) מצות עשה סו), וְלִבְנֵי הַרְשָׁעִים הַחוּטָאִים שְׁגוּפָן טָמֵא נִדוֹן בְּאִשׁ שֶׁל גֵּיהֶנֶם לְצַרְפָּם וּלְטַהֲרָם, וְקַבְרֵי צְדִיקִים אֵינָם מְטַמְּאִים" וְאִין אִוֵר שֶׁל גֵּיהֶנֶם שׁוֹלֵט בָּהֶם. וְעַל דֵּרֶךְ הַסּוּד כִּי טָמֵא בְּדָד יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשְׁבוֹ, וְכִיּוֹן שְׁנַטְמָא מִיַּד הִיא כְּאֵלוֹ יוֹצֵא לַחוּץ וְנִעְלָם מִן הָעֵינִי, וּבְשֵׁר הַנִּעְלָם מִן הָעֵינִי אִסוּר וְאִין לוֹ תַקְנָה אֱלָא שְׂרָפָה, וְסִימָן 'מֵהָאִשׁ יֵצְאוּ וְהָאִשׁ תֹּאכְלֵם' (עין החיים (טובייאנה) מצוה רח).

שבת כה. פסחים פב. רמב"ם הל' פסולי המוקדשין פי"ט, והל' קרבן פסח פ"ד, והל' תרומות פי"ב, ספר המצות מצות עשה צ', סמ"ג עשין ר"ח.

מִצְוַת קְמוֹ

דִּינֵי חֵלֶב (לא תעשה פ')

הַזֹּהִיר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְעַם קְדוֹשׁ שֶׁלֹּא לֶאֱכַל חֵלֶב בְּהֵמָה טְהוֹרָה, שְׁנַאֲמַר (ויקרא ז, כג) 'כָּל חֵלֶב שׁוֹר וְכֶשֶׂב וְעִז לֹא תֹאכְלוּ'.

משנה הלכות

קמוז באיזה בהמות נוהג. איסור חלב נוהג בשור וכבש ועז^א, בין כשרות בין טריפות ונבילות^ב. האוכל כזית חלב מג' בהמות הללו במזיד חייב כרת, ובשוגג חטאת קבוע^ג. עובר הנמצא במעי אמו השחוטה אין בו איסור חלב ויש חולקין^ד.

איזה חלב אסור. ג' חלבים הם האסורין, שעל הקרב, ושעל הכליות ושעל

במשנה סוף תמורה וצריך עיון גדול. כל הנשרפין אפרן מותר^א. ועוד יש כמה דברים שהם בשריפה^ב כגון אשירה, ועיר הנדחת, וחמץ בפסח^ג, ותרומה טמאה^ד, וגם פירות שביעית לאחר הביעור לרמב"ם ולראב"ד^{טו} צריכין שריפה. ונוהגת שריפת קדשים בזמן הבית בכל אישי ישראל, וקדשים הנשרפים במקדש מצותם על הכהנים, והנשרפין בעיר על כל אישי ישראל.

ח. עיין זוה"ק ח"א קסת. ועיין תוס' כתובות קג: ד"ה אותו. ט. עיין חגיגה כז. י. ע"פ יחזקאל טו, ז. יא. שם הי"ג. יב. עיין חינוך, ומנחת חינוך אות ז. יג. לפי הסתם משנה בתמורה לג: ודלא כרמב"ם הל' חמץ ומצה פ"ג הי"א. יד. עיין רמב"ם הל' תרומות פ"ב הט"ז. טו. שם הל' שמיטה ויובל פ"ז ה"ג. **קמוז** א. רמב"ם הל' מאכלות אסורות פ"ז ה"א. יו"ד סי' ס"ד ס"א. ב. רמב"ם שם ה"ב. ג. שם ה"א. ד. רמב"ם וראב"ד שם ה"ג, וברמב"ם שם ה"ה. יו"ד שם ס"ב.

מִשְׂרָשֵׁי הַמִּצְוָה. מה שִׁדְּוֵעַ וּמִפְרָסֵם, כִּי לְפִי הַמֵּאֲכָלִים יִתְפַּעַל הַגּוֹף בְּבְרִיאָתוֹ אוֹ בְּחָלִי, כִּי בְּשֵׁר הַגּוֹף הוּוֹה וְנִפְקָד בְּכָל יוֹם וְיוֹם, וּלְפִי אֲכִילַת מֵאֲכָלִים הַטּוֹבִים יִתְהוּה בּוֹ בְּשֵׁר בְּרִיא וְטוֹב, וּבְמֵאֲכָלִים הָרָעִים יִתְקַלְקַל. וְדָבָר זֶה מִפְרָסֵם לְחַכְמֵי הַטָּבַע כִּי הַחֵלֶב הוּא קָר בְּיוֹתֵר מִן הָרְאוּי וּמִפְסִיד הָאוֹכְלוֹ, וּמִשֵּׁבֶשֶׁת תְּכִוּנַת הַטָּבַע אֵף כִּי הוּא מְטַמְּמָם אֶת הַלֵּב, וְכָל נֶשְׁפָּן רוֹפְאֵי זְמַנְנוּ כְּמָה מְזַהְרִין עַל אֲכִילַת שֶׁמֶן מִחֵלֶב בְּהַמּוֹת שֶׁשָּׁקְשָׁה לְכָל מִינֵי חֲלָאִים, לְבַד מֵה שֶׁנִּתְבָּאָר לְחַכְמֵי יִשְׂרָאֵל הָאֲמֵתִים רַז"ל כִּי הוּא מְטַמְּמָם אֶת הַלֵּב, וְלִכֵּן הוֹדִירָנוּ הַכְּתוּב מְלֵאכְלוֹ (עֵיין חִינּוּךְ). וְעַל דֶּרֶךְ

משנה הלבות

הקיבה הנקרא דאקשתא שמונחת כעין קשת, ודאייתרא, ופליגי עלייה בגמרא (חולין מט: ג.) ואנן נוהגין לאיסורא בתרווייהו^ט. איסור נבילה וטריפה חלים איסור חלב^ט. שומן הלב והמעיים מותר חוץ מראש מעיים^ט.

נאמנות הטבח. ואמרו רז"ל (חולין פט:): שהטבח נאמן על חטיטת הגיד וניקור החלב^ט. טבח שנמצא אחריו חלב אם היה כזית אפילו במקומות הרבה מלקין אותו מרדות ומעבירין אותו, ואם היה כשעורה מעבירין אותו^ט. ועיין בשולחן ערוך פרטי דינים. ובסמ"ג האריך הרבה עיין שם. ונוהג איסור זה בכל מקום ובכל זמן בזכרים ונקבות. ומאוד צריך להזהיר במדינה זו לענין

הכסלים^ט. עוד יש בבהמה חוטין וקרומיות שאסורין משום חלב^ט.

חלב נפל ושאר ספיקות. בהמה שהפילה נפל נחלקו רז"ל (חולין עה.) אי חלבו כבשרו^ט. הושיט ידו למעי אמו אם כלו חדשיו חייב עליו משום חלב^ט. חי וכלו חדשיו במעי אמו שחוטה חייב עליו משום חלב^ט. הכוי חלבו אסור מספק ואין לוקין עליו^ט. וכל שיסתפק אם הוא חיה או בהמה חלבו אסור ואין לוקין עליו^ט.

שאר פריטים. חלב האליה^ט וחלב חיה מותר^ט. גדי שצלאו בחלבו אסור לאכול אפילו מראש אזנו, שהחלב מפעפע אפילו מלמטה למעלה^ט. עוד יש חלב על גבי

ה. רמב"ם שם ה"ה. יו"ד שם ס"ו וס"ט וי"ב. ו. רמב"ם שם ה"י. יו"ד שם ס"י-י"א וי"ג-י"ד. ז. וברמב"ם שם ה"א. ח. רמב"ם שם ה"ד. יו"ד שם ס"ג. ט. רמב"ם שם ה"ג. יו"ד שם ס"ב בשם יש אומרים. י. רמב"ם שם פ"א ה"ג. יו"ד שם ס"א. יא. רמב"ם שם ה"ב. יו"ד ס' פ' ס"ה. יב. רמב"ם שם פ"ז ה"ה. יו"ד ס' ס"ד ס"ה. יג. רמב"ם שם פ"א ה"ט ופ"ז ה"א. יו"ד שם ס"א ובס' פ' ס"א. יד. רמב"ם שם פט"ו ה"ב. יו"ד ס' ק"ה ס"ה. טו. רמב"ם שם פ"ז ה"ו, ועיין הגהות מימוני שם אות ד'. יו"ד ס' ס"ד ס"ד. טז. רמב"ם שם פ"ז ה"ב. ובט"ז יו"ד שם ס"ק א. יז. רמב"ם שם ה"ט. יו"ד שם סט"ו (ועיין גם ברמ"א ס"יב ודו"ק). יח. רמב"ם שם הכ"א ופ"ח ה"ז. יו"ד ס' ס"ה ס"ג-י"ד. יט. סמ"ג. רמב"ם שם פ"ט הכ"א. יו"ד שם סכ"א.

הסוד לפי שהחלב נקרב על המזבח, והאוכל ממנו משתמש בפתגם המלך, ומפטעם זה חלב חיה מתר לפי שאינה קרבה, והבן (מצורת דוד (רדב"ז) מצוה קצ).

מס' חולין וכריתות בכמה מקומות, רמב"ם הל' מאכלות אסורות פ"ז, ספר המצוות לא תעשה קפ"ח, סמ"ג לאוין קל"ח, סמ"ק סי' ר"ד, יראים קמ"ד, יורה דעה סי' ס"ד.

מצוה קמח

כָּל דָּם לֹא תֹאכְלוּ (לא תעשה פ"א)

הַזְהִיר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁלֹא נֹאכַל דָּם בְּהֵמָה חַיָּה וְעוֹף, שְׁנֹאֲמַר (ויקרא ז, כו) 'כָּל דָּם לֹא תֹאכְלוּ', וְנֹאמַר לְעוֹף וְלַבְּהֵמָה, וְחַיָּה בְּכָלל בְּהֵמָה. וְנִכְפְּלָה אֲזַהְרָה בְּדָם בְּהֵרֶפֶה מְקוּמוֹת בַּתּוֹרָה לְחֹמֶר הָאֲסוּר שָׁבָה.

משנה הלבות

דסופו לעשות אפרוח, ועיין בשולחן ערוך פרטי דינים¹.

מיני דם. ואינו חייב כרת אלא על דם הנפש. דם התמצית ודם האברים והכבד והטחול ודם הקזה שאין הנשמה יוצאת בו אינו אלא בלאו. וכל היוצא מן הטמא טמא². דם הבלוע בבשר כל זמן שלא פירש מותר לאכול הבשר עם הדם הבלוע לתוכו, ולפיכך מותר לאכול בשר חי בלא מליחה כל זמן שהודחה מדם בעין³.

מליחת בשר. הרוצה לבשל בשר בקדירה חייבו חכמים למלחו מקודם להוציא ממנו הדם שלא יהיה פורש ממנו בשעת הבישול. יצא ממנו דם לאחר שנמלח כראוי

הניקור כי רוב הטבחים אינם יראי ה' בעוונותינו הרבים.

קמח) גדר החיוב. איתא בגמרא ביבמות (קיד:) דשיעור האיסור דדם הוא ברביעית, ובכריתות (כב.) דדם בכזית, ובאחרונים האריכו בזה, עכ"פ האוכל כזית מדם בהמה חיה או עוף, בין טהורים בין טמאים במזיד חייב כרת ובשוגג חטאת⁴.

דם המותר. דם אדם מותר מהתורה ואסור מדרבנן כשהוא בעין⁵. דם דגים נאכל כשיש בו קשקשין, וכן דם חגבים טהורין, חגבים טמאין ושקצים ורמשים הדם כבשר שלהם⁶. דם ביצים מותר⁷, ואם בא על ידי זכר אסור משום

קמח) א. רמב"ם הל' מאכלות אסורות פ"ו ה"א. יו"ד סי' ס"ו ס"א (ועיין סי' ס"ז ס"א ודו"ק). **ב.** רמב"ם שם ה"ב. יו"ד סי' ס"ו ס"י. **ג.** רמב"ם שם ה"א. יו"ד שם ס"א וס"ט. **ד.** רמב"ם שם פ"ג ה"ט. יו"ד שם ס"ז. **ה.** סי' ס"ו ס"ב עד ס"ט. **ו.** רמב"ם שם פ"ו ה"ג. יו"ד סי' ס"ז ס"א. **ז.** רמב"ם שם ה"ד. יו"ד שם. **ח.** רמב"ם שם פ"ג ה"א. יו"ד סי' פ"א. **ט.** ראב"ד שם פ"ו ה"ב. סי' ס"ז ס"ב. **י.** רמב"ם שם ה"י י"א י"ב. יו"ד סי' ס"ז ס"א וסימן ס"ט.

מִשְׂרָשֵׁי הַמִּצְוֹת. מֵה שְׂמֵכְאָר בְּפִתּוֹב (דברים יב, כג) 'כִּי הָדָם הוּא הַנֶּפֶשׁ',
 וְאֵף עַל פִּי שְׁהַבְשָׁר הַתֵּר הַנֶּפֶשׁ רְאוּיָה שְׁתִּהְיֶה אֲסוּרָה, שְׁהֵרִי
 סוּף סוּף רוֹחֵנִיּוֹת הוּא וְאִין רְאוּי שְׁתֵּאכַל נֶפֶשׁ אֶת הַנֶּפֶשׁ. וְעוֹד כִּי בְּהַתְעַרֵּב
 נֶפֶשׁ הַבְּהֵמִית עִם דָּם הָאָדָם לֹא תוּכַל הַנֶּפֶשׁ לְהִשִּׁיג בּוֹרְאָהּ מִפְּנֵי נֶפֶשׁ
 הַבְּהֵמִית אֲשֶׁר בָּהּ, וְיִדְוַע שְׁהֵאכַל יֵשׁוּב בְּגוּף הַנְּאָכַל, וְאִם יֵאכַל הָאָדָם
 הָדָם תִּהְיֶה עִבֵי וְגִסוֹת בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם כְּמוֹ נֶפֶשׁ הַבְּהֵמָה (רמב"ן ויקרא יז, יא). וְעַיִן
 עוֹד לְעֵיל (מצוה קמז) בְּטַעַם הַחֵלֶב.

חולין פ"ח ובריתות פ"א, רמב"ם הל' מאכלות אסורות פ"ו, ספר המצות לא תעשה קפ"ד,
 סמ"ג לאוין קל"ז, סמ"ק סי' ר"ה, יראים קמ"ו, טור יורה דעה סי' ס"ד.

משנה הלכות

אינו אלא מזהל בעלמא^א. הכבד אמרו ז"ל
 (חולין קט): שכולו דם והתורה התירה (עיין
 רש"י שם ד"ה הכבד), וצולין אותו קודם
 הבישול^ב.
 חייב כרת לרמב"ם^ג וצריך עיון גדול
 ובחידושי הארכתי. דם הכבוש מעת לעת
 נחלקו האחרונים אי הוי כבישלו ואינו אסור
 אלא מדרבנן^ד.

דם שבשלו או כבשו. דם שבישלו, דעת
 הרבה ראשונים דאינו אסור אלא
 מדרבנן. ועיין ש"ך וט"ז ביורה דעה (סי' פ"ז)
 ובבית יוסף ומהר"ם שיי"ק שם (סי' ק"ג)
 ושו"ת בית שערים (יו"ד סי' קנ"ז), ופלא על
 כל הני פוסקים שלא הביאו דברי הרמב"ם^א
 וזה לשונו 'במה דברים אמורים בלב העוף
 שאין בו כזית דם, אבל אם היה לב בהמה
 חייב כרת שהרי יש בו כזית מדם שבתוך הלב
 שחייבין עליו כרת', הרי מפורש דדם שבשלו

יא. ש"ך יו"ד סי' ע"ח. ט"ז שם סי' קמ"ז. יב. רמב"ם שם ה"ז. יו"ד סי' ע"ג סי' א. יג. הל' מאכלות אסורות
 פ"ו ה"ו. יד. כן פירש הלחם משנה שם, דלא כה"ה שם. טו. עיין פרי מגדים בפתיחה להל' מליחה בעיקר
 הא'. ובחוות דעת יו"ד סי' ע' ביאורים אות ד. ועיין מנחת חינוך. טז. רמב"ם שם ה"ה. יו"ד סי' ס"ו סי' א.
 יז. מנחת חינוך מהסוגיא דכריתות כא. יח. רמב"ם שם פ"ז ה"י. יו"ד סי' ס"ה סי' א. יט. פרי תואר סי' קי"ז.
 ועיין נודע ביהודה תנינא חלק יו"ד סי' סב.

פְּרַשְׁתָּ שְׁמִינֵי יֵשׁ בָּהּ ו' מְצוֹת עֲשֵׂה וי"א מְצוֹת לֹא תַעֲשֶׂה

מצוה קמט

רְאֵי־שִׁיכֶם אֵל תַּפְרְעוּ (לא תַעֲשֶׂה פ"ב)

הַזְהִיר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁלֹא יִכְנָסוּ הַכֹּהֲנִים לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ מִגְדְּלֵי שְׂעַר הָרֹאשׁ כְּאַבְלִים, שְׁנַאֲמַר (ויקרא י, ו) 'רְאֵי־שִׁיכֶם אֵל תַּפְרְעוּ, וּכְתִיב בִּיחֻזְקָאֵל (מד, כ) 'וּפְרַע לֹא יִשְׁלַחוּ'.

מִשְׂרָשֵׁי הַמְצוֹת. מֵה דְכָתִיב (תהלים ק, ב) 'עֲבְדוּ ה' בְּשִׂמְחָה, וְעִזּוּ וְחִדְדוּ בְּמִקְוֵמוֹ'. כִּי הַשִּׂמְחָה הָאֲמִתִּית שֶׁל מְצוֹה, בְּלִי הוֹלָלוֹת חֵם וְחִלְלָה, נֹתֶנֶת גְּמֹר וְשִׁלְמוֹת לְהַגִּיעַ אֶל הַמְכֻן, וְעֵצְבוֹן בְּעִבּוּדָה מוֹרָה שְׂאִין עִבּוּדָתוֹ מְלֵב וְנַפֶּשׁ, וְכֹאֲלוּ הָיָה עָלָיו לְמַרְח מְצוֹת הַמְלָךְ, וְלֵב שִׂמַח יִטִּיב בְּדַרְכֵי ה' (טעמי מצות (לר"מ הבבלי) לא תעשה פא). וְגִדְל שְׂעַר מוֹרָה עַל אַבְלוֹת, וְאִין לְבֵא אֶל שְׂעַר הַמְלָךְ בְּלְבוּשׁ שֶׁק, רַק דְרָךְ שִׁשׁוֹן וְשִׂמְחָה וְתַעֲנוּגוֹ.

משנה הלכות

כהן גדול. כהן גדול מסתפר מערב שבת לערב שבת, וכן כהן משיח שעבר כגון שמינו אחר תחתיו ביום הכיפורים, דהשני כל מצוות כהן גדול עליו, ותמיד הם באיסור גדל פרע', ואין לוקין עליו דאין בו מעשה. וביראים (סי' שד"מ) כתב דאפרע דכהן גדול שהוא בכל יום אינו חייב מיתה בידי שמים על פירוועו אלא לאחר שלשים יום. ולדעת הרמב"ן, שכל איסור ביאה ריקנית אינו אלא מדרבנן, לא אסרו אלא בין האולם ולמזבח, וכנגד המזבח לא אסרו^א. כהן גדול שנצטרע

קמט) האיסור בכהן הדיוט. כהן הדיוט הראוי לעבודה^ב שגידל שערו ל' יום^ג ונכנס למקדש במזיד ועבד עבודה עובר בלאו וחייב מיתה בידי שמים^ד, ואם התרו בו מלקין אותו^ה, ועבודתו כשרה^ו. נכנס לבית המקדש ולא עבד עבודה להרמב"ם לוקה הואיל וראוי לעבוד^ז, והראב"ד והרמב"ן חולקין, דאכניסה לחוד בלי עבודה אינו אלא מעלה מדרבנן^ח. כהן המגדל פרע ולא נכנס למקדש מותר לדעת הרמב"ם^ט, ולהראב"ד אסור מדרבנן.

קמט) א. ע"פ דה"י א טז, כז. **ב.** רמב"ם הל' ביאת המקדש פ"א ה"ט. **ג.** שם ה"א. **ד.** שם ה"ח. **ה.** שם ה"ט. **ו.** והל' סנהדרין פ"ט ה"ב. **ז.** שם הל' ביאת המקדש שם ה"ט. **ח.** שם ה"ט. **ט.** רמב"ד שם. **י.** שם בספר המצוות לאוין ע"ג קס"ג וקס"ד. **י** ובפי' על התורה ויקרא ט, ט, והובא בכסף משנה שם ה"ט. **ט.** שם ה"י. **י.** שם. ומנחת חינוך. **יא.** ספר המצוות ופירוש על התורה הנ"ל.

וּמִתּוֹךְ קְבִיעוֹת מַחְשְׁבוֹתֵינוּ בְּגִדְל וְחֲשִׁיבוֹת הַמָּקוֹם תִּתְפַּעַל הַנֶּפֶשׁ, אִם
לְלָבוֹשׁ הַגּוֹף כִּךְ כָּל שֶׁכֶּן שְׁצַרְיָךְ לְלָבוֹשׁ הַנֶּפֶשׁ וְהַנְשָׁמָה שְׁיִהְיוּ שְׁלָמִים עַל
מִשְׁמֶרְתֶּם לְעַבְדְּ ה' בְּשִׂמְחָה בְּכָל יַעַת (עיין חינוך).

סנהדרין כב: פג: רמב"ם הל' ביאת מקדש פ"א, ספר המצוות לא תעשה קס"ג, סמ"ג לאוין
ש"א, יראים שד"מ.

מצוה קנ

דין קרוע בגדים (לא תעשה פ"ג)

הַזְהִיר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁלֹא יִכְנָסוּ הַכְּהֻנִּים לְמִקְדָּשׁ קְרוּעֵי בְּגָדִים,
שְׁנַאֲמַר (ויקרא י, ו) 'וּבְגָדֵיכֶם לֹא תִפְרְמוּ'.

משנה חלבות

טפח כשיעור הקריעה על המת^י. נקרע הבגד לגמרי נוסף עליו לאו משום מחוסר בגדים, ועבודתו פסולה לדברי הכל^י. ואינו חייב אלא כשעבד עבודה תמה שאין אחריה עבודה, עבד עבודה שיש אחריה עבודה אינו חייב מיתה אלא מלקות^י. לבש בגדים מקורעים ועבד או נכנס לבית המקדש (להרמב"ם דגם על הכניסה עובר) עובר בלאו זה, ועיין מנחת חינוך וקצת צריך עיון.

כהן גדול. אבל כהן גדול כשמת קרובו פורם מלמטה טפח^י, ונראה דאם נכנס בו לעבודה חייב גם כן. והנה הלאו הזה כשקרע על מתו, אבל לענין דינא דעבודה לא צריך כל דיני קריעה על מת, וכגון שקרע מיושב או שנודע לו שמת לו מת וקרע ואחר כך נודע שהיה חי באותה שעה ואח"כ מת

אסור לגלח, דעשה דמצורע דוחה הלא תעשה ד'גדל פרע'^י. כהן גדול שקיבל עליו נזירות גדולה אסור לו לגלח ועובר על גידול פרע בשב ואל תעשה^י. ובמס' נזיר (ה:): נחלקו ר' מתנא ובר פדא אי אמרינן מקצת היום ככולו, ולמאן דאמר דאמרינן נמצא ביום שלשים לאחר צאת הכוכבים הוה שלשים יום וחייב אביאה כיון דאמרינן מקצת היום ככולו. ונוהג בזמן הבית בזכרי כהונה הראוים לעבודה.

קנ) גדר האיסור. דין קרוע בגדים ופרוע ראש אחד הוא, ואם עבד עבודה קרוע בגדים חייב מיתה בידי שמים^י, ומלקות בהתרו בו^י, ולהרמב"ם^י עבודתו כשרה, והרמב"ן^י כתב דהוה ליה כמחוסר בגדים ומחלל עבודה. שיעור הקריעה לחייב בה

יב. רמב"ם הל' טומאת מצורע פ"י ה"ו. יג. עיין מנחת חינוך. קנ) א. רמב"ם הל' ביאת המקדש פ"א הי"ד.
ב. רמב"ם הל' סנהדרין פ"ט ה"ב. ג. רמב"ם הל' הביאת מקדש שם. ד. בספר המצוות קס"ד. ה. חינוך.
ו. מנחת חינוך. ז. מנחת חינוך. ח. רמב"ם הל' כלי המקדש פ"ה ה"ו.

מִשְׂרָשֵׁי הַמִּצְוָה. מֵה שֶׁפָּתַתִּי לְעִיל בְּפְרוּעֵי רֹאשׁ (מצוה קמט). וְנִכְפְּלָה
 אֲזַהֲרָה זֶה בְּכֹהֵן גָּדוֹל שֶׁנֶּאֱמַר עָלָיו (ויקרא כא, י) 'וּבְגָדָיו לֹא יִפְרֹם'
 מִפְּנֵי תוֹסֵפוֹת דְּבַר בּוֹ, שְׂאִינוֹ רִשְׁאֵי לְקַרְעַ עַל מֵת שְׂיָמוֹת לוֹ אֲפֹלוּ שְׂלֹא
 בְּשִׁעַת עֲבוּדָה בְּדֶרֶךְ שְׂבָנֵי אָדָם פּוֹרְעִין עַל מִתְיָהוּן. וְאָמְרוּ בְּסִפְרָא (אמור ב)
 'רֹאשׁוֹ לֹא יִפְרַע וּבְגָדָיו לֹא יִפְרֹם' עַל מֵתוֹ, בְּדֶרֶךְ שְׂבָנֵי אָדָם פּוֹרְעִין וּפּוֹרְמִין
 עַל מִתְיָהוּן, הָא פִּיצַד, כֹּהֵן גָּדוֹל פּוֹרֵם מְלֻמָּטָה וְהַהֲדִיּוֹט מְלַמְעָלָה (חינוך).
 וְהַטַּעַם בְּאֵלוֹ כִּי דֶרֶךְ כְּבוֹד וְאֲזַהֲרָה שְׂלֹא לְקַרַע בְּגָדֵי מַלְכוּת שְׂעֲלִיָּהֶם
 וּלְפָנֶם בְּהִיכַל הַמֶּלֶךְ, וְאִם לְלְבוּשׁ הַגּוֹף כִּדְ כָּל שְׂפָן לְבוּשׁ הַנֶּפֶשׁ הַנֶּעֱשֶׂה
 עַל יְדֵי מִצְוֹת שֶׁצְּרִיךְ שִׁיְהֵא שְׁלֵם בְּלֵי קָרְעִים. כִּי עֲלֻבוֹן לְנֶפֶשׁ כְּאֲשֶׁר הַגּוֹף
 בְּלֵתֵי שְׁלֵם, וְהוּא צְרִיךְ לְעֻמֵד עַל מִשְׁמֶרְתּוֹ עַר וְלֹא יִשָּׁן, 'וּקְרָעִים תִּלְבִּישׁ
 נוֹמָה'^ט, וְלְבוּשׁ הַנֶּפֶשׁ בְּקִירוּעַ מַעֲיֵד עַל חֶסְרוֹן הַנְּשֻׁמָּה (מעמי מצות (לר"מ הבבלי)
 לֹא תַעֲשֶׂה פב). וְנֶאֱמַר בְּטָמֵא 'בְּגָדָיו יִהְיוּ פְרָמִים וְרֹאשׁוֹ יִהְיֶה פְרוּעַ', הָא לְמַדַּת
 שְׁגָדוֹל הַשְּׁעָר יוֹתֵר מְדַאֵי לְיִשְׂרָאֵל וְקָרִיעַת הַבְּגָדִים רוֹמְזִים בְּטָמְאָה, וְלִכְן
 'בְּגָדֵיכֶם לֹא תִפְרְמוּ'.

סנהדרין פג: רמב"ם הל' ביאת המקדש פ"א, ספר המצוות לא תעשה קפ"ד, סמ"ג לאוין ש"א,
 יראים ש"ח.

משנה הלכות

ישראל ולפנים, שיכור או קרוע בגדים או
 מגודל שער דרך גיוול שאין זה דרך כבוד
 ומורא^ט. ועיין מנחת חינוך הדין בכהן שלבש
 יתור בגד על בגדי כהונה וקרעו אי חייב עליו.
 ונוהג בבית המקדש בזכרי כהונה, ולהרמב"ן
 לאו זה דקרוע בגדים נכלל עם הלאו שלא
 לעבוד מחוסר בגדים.

שחוזר וקורע וכיוצא בזה, מכל מקום לענין
 עבודה אין נפקא מינה בכל דינים אלו, כיון
 שקרוע בגדים הוא^ז. ואינו חייב אלא כהן
 הראוי לעבודה ובשעת עבודה^ח.

איסור על שאר אדם. כהן פסול וכל אדם
 מישראל אסורים ליכנס מעזרת

ט. ע"פ משלי כג, כא. י. עיין מנחת חינוך. יא. רמב"ם הל' ביאת המקדש פ"א ה"ד טו. יב. שם הט"ז.

מצוה קנא

ומן המקדש לא יצא (לא תעשה פ"ד)

הזהיר הקדוש ברוך הוא שלא יצאו הכהנים מן המקדש בשעת עבודה, שְׁנַאֲמַר (ויקרא י' ז) 'ומפתח אהל מועד לא תצאו', ובכהן גדול כתיב (שם כא, יב) 'ומן המקדש לא יצא ולא יחלל', הוּי אומַר בשעת עבודה.

מִשְׂרָשֵׁי הַמִּצְוָה. להראות גדל וחשיבות העבודה, שלא יניחנה ולא יחליפנה בשום דבר שפעולם (חינוך). גם כי ודאי נראה ולול וחלול שיניח כהן המשרת עבודת הקדש ויצא לעסק אחר, ומזלזל במי שצוה אותו בעבודתו, כי מראה בעצמו שיש פעולם דבר גדול מעבודת ה', אחר שהיא נדחת בשביל דבר אחר אפלו לפי שעה, ולכן הזהיר עליה במיתה, לבד כי הפכה הפרש לעבודת הקדש, והוא צריך להיות מחשבתו פנויה בכל הזמן שם לקשר עולמות, וכאשר יצא יפריד ממנו

משנה הלכות

כהן אונן. כהן הדיוט שמת לו מת שצריך להתאבל עליו באמצע העבודה, אסור לו לצאת, ואינו משלים את העבודה משום דנעשה אונן על כן אינו עובד אלא נותנה לכהן אחר לגמרה ואחר כך יצא, ולדעת רש"י בגמרא יומא (יג: ד"ה השתא) משלים העבודה שהתחיל בה בהיתר ויוצא^א. כהן הדיוט אינו מקריב אונן^ב. משוח מלחמה דינו ככהן הדיוט לדינים אלו^ג. כהן הדיוט שעבד אונן מחלל העבודה^ד, ואינו לוקה מפני שאינו לאו מפורש^ה. המפסיק באמצע עבודה ולא

קנא) יציאתו בשעת עבודה. אחד כהן גדול, ואחד כהן הדיוט שעוסק בעבודה והניחה באמצע ויצא לחוץ, אפילו חזר מיד עובר אלאו זה, ובמיד חייב מיתה בידי שמים^א, ובהתראה מלקות^ב. ואין חילוק אם יצא מן המקדש מחמת שום סיבה בעולם, יצא משום פיקוח נפש מותר דדוחה כל התורה, כמו שאמרו בגמרא יומא (פה). ר' עקיבא דורש 'מעם מזבחי תקחנו למות' ולא מעל מזבחי, אבל להחיות אפילו מעל מזבחי^ג.

קנא) א. רמב"ם הל' ביאת המקדש פ"ב ה"ה. **ב.** שם הל' סנהדרין פ"ט ה"ב. **ג.** משנה למלך הל' ביאת המקדש שם. **ד.** רמב"ם שם ה"ו, ומשנה למלך שם. **ה.** ובמשנה למלך כתב שזה אליבא דר' יוסי שם. **ו.** רמב"ם הל' ביאת המקדש שם ה"ו. **ז.** מנחת חינוך על פי הגמרא בהוריות יב:.. **ח.** רמב"ם הל' ביאת המקדש פ"ב ה"ו. **ט.** שם ה"ז וכסף משנה שם.

הַמַּחֲשֶׁבֶה וַיִּפְסַק הַקֶּשֶׁר, וְאִיךָ יַעֲלֶה לַמַּחֲשֶׁבֶה אִם יֵצֵא לַחֲוִיץ יִדְבֹר (מעמי)

מצות (לר"מ הבבלי) לא תעשה פ. ועיין חינוך).

פנהדרין יח. הוריות יב: זבחים יט: רמב"ם הל' ביאת המקדש פ"ב, ספר המצוות לא תעשה קס"ה.

מִצְוַת קִנּוּב

יִינן וְשִׁכַר אֶל תִּשְׁתֵּי (לא תעשה פ"ה)

הַזֹּהֵר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁלֵא לְהִכְנִס לַמִּקְדָּשׁ כְּשֶׁהוּא שְׁתוּי יִינן וְשִׁלֵּא

לְהוֹרוֹת שְׂכוֹר, שְׁנַאֲמַר (ויקרא י, ט) 'יִינן וְשִׁכַר אֶל תִּשְׁתֵּי אֶתְהָ וּבְנִיךָ

בְּבִאֲכֶם אֶל אֱהָל מוֹעֵד'.

משנה הלכות

אסור ואינו מחלל עבודה, שתה יותר מרביעית אף על פי שהיה מזוג ושתה מעט מעט ולא בפעם אחת חייב ופוסל העבודה.^א

שאר משקין. היה שיכור משאר משקין חייב מלקות ועבודתו כשרה, ואין שיעור לדבר אלא כל שנשתבש דעתו.^ב ולדעת רש"י (זבחים יד: ד"ה שיכור) והרמב"ן^ג אינו חייב אשאר משקין חוץ מיין.

יצא מבית המקדש אינו עובר.^ד מוסיף עליו כהן גדול שלא יצא מן המקדש כלל, ועובד אונן^ה, ועיין משנה למלך^ו אי גם מתחיל בעבודה אונן או אסור להתחיל מדרבנן. ולא ילך אחר המיטה^ז, ונחלקו אי מדאורייתא או מדרבנן^ח. ואין חילוק בין חול לשבת ויום טוב בדין אונן לקדשים^ט. נוהג בזמן הבית בזכרי כהונה.

פרטי האיסור לכהנים. כהן שפסול לעבודה אינו בכלל האזהרה^י. ולדעת הרמב"ם חייב על הכניסה אפילו בלי עבודה^{יא}, וחולקין עליו הרבה ראשונים ז"ל^{יב} ועיין במצוה הקודמת. וכל אחד מישראל אסור ליכנס למקדש שתוי מתחילת עזרת ישראל מחמת

קנב) שתיית יין המחיבת. כהן הכשר לעבודה ששתה רביעית יין בבת אחת ונכנס למקדש ועבד, עבודתו פסולה וחייב מיתה בידי שמים, וצריך שיהיה יין חי ועברו עליו מ' יום משנעשה ושתה בבת אחת, חסר אחד מכל התנאים פטור אבל

י. מנחת חינוך. יא. רמב"ם שם ה"ו. יב. שם. יג. רמב"ם הל' כלי המקדש פ"ה ה"ה. יד. עיין כסף משנה שם. וברמב"ן על התורה ויקרא כא, יב. ובספר המצוות לאוין קס"ה ומנ"ח. טו. עיין מנחת חינוך. **קנב) א.** רמב"ם הל' ביאת המקדש פ"א ה"א. ב. שם ה"ב-ג. ג. על התורה ויקרא י, ט. ובספר המצוות לאוין ע"ג. ד. כסף משנה שם ה"א. ועיין במנחת חינוך. ה. שם ה"ו. ו. הראב"ד שם. ורמב"ן בספר המצוות שם, הובא בכסף משנה שם.